

Saulėta, šilčiau.
Saulė teka 6:49, leidžiasi 5:21.

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
HAYMARKET 1-4100
Over One Million Lithuanian In The United States

VOL. LVIV

Price 15c

Chicago, Ill. — Pirmadienis, Vasario-February 14 d., 1972 m.

Kaina 15c

37

LATVIJOS KOMUNISTAI SKUNDŽIA KREMLIU

KINIJON VYKSTA NEMAŽA GRUPĖ

WASHINGTONAS. — Baltieji Rūmai paskelbė, kad su prezidentu Nixonu į Kiniją važiuos 13 jo štabo narių, jų tarpe valstybės sekretorius Rogers, patarėjas Kissinger, Baltųjų Rūmų štabo direktorius Haldeman, karinis asistentas gen. Scowcroft, spaudos sekretorius Ziegler, Azijos reikalų psekretorius valstybės departamente Marchall Green, prezidento kalbų rašytojas Patrick Buchanan, prezidento gydytojas Walter Tkach ir kiti valdininkai. Be jų, kelionėn rengiasi 168 reporteriai, televizijos ir radijo korespondentai. Iš viso Kinijoje kartu su prezidentu ir jo žmona bus apie 300 amerikiečių.

Jau buvo išbandyta Pekine pastatyta televizijos stotis, kuri perduos šio vizito vaizdus per erdvės satelitą į Ameriką. Bandymai laikomi pavykusiais. Vaizdai esą neblogesni už Japonijoje vykstančios žiemos Olimpiados vaizdus, kurie irgi siunčiami per satelitą.

Prezidentas į kelionę išvyksta ketvirtadienį, tačiau dvi dienas praleis Havajuose, kad priprastų prie laiko zonų pasikeitimo. Iš Havajų prezidento grupė vieną dieną praleis Guamo saloje ir Kinijon atvyks tik pirmadienį.

Šalia televizijos ir radijo bangų stoties, kuria jau įrengė Pekine amerikiečiai technikai, prezidentas palaikys ryšį su pasauliu iš savo lėktuvo Boeing 707, kuris pavadintas "Spirit of '76".

Dailė paroda, skirta jūrai

Š. m. sausio mėn. Vilniaus Parodų rūmuose vyko paroda, skirta jūrai. "Tiesa" sausio 8 d. rašė, kad šioje parodoje tapybai atstovavo bene visi aktyviai dirbantys dailininkai. Laikraštis nusišundė, kad jūrai, žvejams skirtoje parodoje buvęs jaučiamas monotoniškumas, "tiesus kelias" ir tai, esą, kėlė nerimą.

St. Jusonien priminė, kad M. K. Čiurlionis skyręs savo ryškiausius kūrinius jūrai, kad peizažus jūros temomis tapęs A. Žmuidzinavičius, P. Kalpokas, V. Kairiūkštis ir "daugelis kitų dailininkų". Keista, kad Jusonien visiškai nepaminėjo ir "daugeliu kitų" priskyrę Vakaruose, JAV-se gyvenantį Česlovą Janušą, patį produktingiausią jūros dailininką, marinistą. Tas pats žmuidzinavičius apie Janušą dar prieš kelerius metus buvo ypatingai teigiamai atsiliepęs. Pagaliau, paties Janušo liudijimu, tik Lietuvoje Janušo paveikslų — jūros tema — yra likę nemažiau kaip 2,000 (E)

Minėjo Landsbergį

Lietuvoje paminėta G. Landsbergio-Zemkalnio 120 metų gimimo sukaktis. Antanas Vengris "Tiesoje", sausio 21 d., nušvietė Zemkalnio, kaip teatro žmogaus, "Blindos" ir "Birutės" autorius, veiklą. Priminė, kaip 1909 m. rugpjūčio mėn. Vilniuje buvo sutelktos stipriausios lietuvių vaidintojų, dainininkų jėgos ir tuo metu ten buvo pastatyta Keturakio "Amerika Party" ir G. Zemkalnio ir M. Petrausko "Birutės" opera.

Sukakties proga Vilniuje buvo surengta Zemkalnio raštų paroda, be to, išleidžiama jo pjesių ir teatrinės publicistikos knyga. Vyt. Maknio knygoje "Lietuvių teatro istorijos bruožai" plačiai nagrinėjama Zemkalnio teatrinė veikla.

IŠ VISO PASAULIO

SAN DIEGO. — Gynybos sekretorius Laird pareiškė spaudai, kad Pietų Vietnamo lakūnų jau atlieka P. Vietname apie 90% visų kovos skridimų. P. Vietnamas turįs apie 1,000 lėktuvų, kada prieš kelis mėnesius jų turėjo tik 200. Greitu laiku pietų vietnamiečiai turės visą atsakomybę dėl aviacijos veiksmų savo šalyje. Sekretorius Laird pridėjo, kad į Tonkino įlanką šią savaitę išplaukia dar vienas JAV lėktuvnešis — "Kitty Hawk".

ČIKAGA. — Trys jauni Čikagos biznierių, vadovavę Lincoln Educational Institute, buvo rasti nušauti šūviais į pakaušį. Vienas rastas Gary Ind. Kit du — už apleisto motelio Portage, Ind., ant 20 kelio.

BELFASTAS. — Padegamoji bomba sunaikino didžiausią Šiaurinės Airijos fabriką Belfast. Kituose miestuose irgi įvyko sprogimų.

MASKVA. — Maskvos universitete įvyko biologų-genetikų suvažiavimas, kuriame turėjo būti rodomas filmas apie JAV genetikos lektorių naudojamas mokymo priemonės. Filmo įvadas, kaip pranešė Kalifornijos prof. Green, turėjo būti skaitomas rusų kalba. Sovietų mokslininkai ėmė ploti, kai paaiškėjo, kad įvadą skaito žinomas rusų kilmės genetikas Theodosius Dobžansky, 72 m., atvykęs į Ameriką 1920 m. Filmo rodymas tuoj buvo nutrauktas. Po dviejų dienų vėl įvyko filmo rodymas, tačiau Dobžansky žodžių niekas nebegalėjo suprasti, nors kita filmo dalis buvo nesugadinta. Tokiu "kultūrinio bendradarbiavimo" pasipiktis ne tik amerikiečiai, bet ir patys sovietų mokslininkai.

Ralph Naderio Sveikatos Tyrinėjimo draugija prašo vyriausybės uždrausti naudoti raudonus dažus, kurie naudojami maisto produktuose, saldainiuose, gėrimuose ir kosmetikoje. Įtariama, kad nuo jų daug žala vėžys.

Leslie Dalton jau du kart buvo Vietname su Bob Hope grupe linksminti ten esančių amerikiečių kareivių.

Bostono Amerikos Lietuvių Tarybos delegacija pas Massachusetts valstijos gubernatorių Francis W. Sargent. Jis pasirašė proklamaciją Vasario 16-tos proga, kuri Bostone bus minima vasario 20 dieną. Paveikslė iš kairės į dešinę matome: Stasį Lušį, Bostono Alto vicepirmininką; Aleksandrą Čapliką, Bostono Alto pirmininką; gubernatorių Francis W. Sargent; Feliksą Grendal ir Juozą Rentelį, Bostono Alto sekretorių.

MIRĖ MUZIKAS J. BYANSKAS

ČIKAGA. — Penktadienį staigiai mirė pianistas, mechanikos inžinierius Jonas Byanskas, neperseniausiai pagerbtas Čikagos visuomenės už nuopelnus lietuvių dainai, lietuvių ansambliams ir chorams. Jonas Byanskas gimė 1894 m. lapkričio 9 d. Čikagoje. Čia jis studijavo muziką ir turėjo muzikos mokytojo teises. Išmokamas tikresnio pragyvenimo šaltinio, Byanskas 1916 m. baigė Armour institutą ir kaip inžinierius ilgus metus dirbo Western Electric įmonėje.

Muzikinėje Čikagos lietuvių veikloje Byanskas reikšėsi nuo 1907 m. kaip pianistas ir akompaniatorius. Jis 20 metų vadovavo Birutės chorui. Bendradarbiavo su Miku Petrausku. Pastatė daug operėlių. Yra parašęs daug dainų, jų tarpe "Kaimo prisiminimus".

Muziko Byansko kūnas pašarvotas Mažeikos-Evans koplyčioje.

Uždraudė groti Beatle dainą

LONDONAS. — Britanijos BBC radijo stotis uždraudė groti programose pagarsėjusio Beatle grupės nario Paul McCartney dainą, kurioje jis gina airių teises ir ragina "atiduoti Airiją airiams". Dainoje klausima: "Ką mes veikiame airių žemėje už jūros?"

Šitoks uždraudimas Britanijoje yra retas dalykas. Įvairūs protestai ir vyriausybės kritika yra leidžiama visiems piliečiams. Todėl McCarthy dainos pašalinimas iš BBC programų, tą dainą dar daugiau išpopuliarino.

— Bendro lavinimo mokyklai Lietuvoje pernai baigė 22,000.

Šachmatininkai nesusitaria

MASKVA. — Besirengiant pasaulio šachmatų čempionatui jau įvyko nesusipratimų tarp sovietų šachmatų federacijos ir amerikiečio Bobby Fischerio. Sovietų šachmatų federacija paskelbė protestą, kuriame skundžiasi, jog Fischeris nesilaiko nustatytų taisyklių dėl varžybų vietos pasirinkimo. Fischeris pareiškė norą lošti tuose miestuose, kurie daugiau siūlo pinigų. Jo favoritai esą: Čikaga, Buenos Aires, Montrealis, Belgradas ar Sarajevas.

Sovietų čempionas Boris Spasiskis norįs lošti Islandijos sostinėje Reykjavike, nes jis nemėgsta karšto klimato, bet mėgsta lošti šaltame ore. Varžybos turi prasidėti birželio 25 d., kada Fischerio nurodytuose miestuose yra labai karšta.

Fischeris nieko neturi prieš Reykjaviką, tačiau šis miestas pasiūlė iš viso 125,000 dol., kada Belgradas siūlo 152,000 dol. Laimėtojas turi gauti 62%, o pralaimėtojas 38%. Be to, abu šachmatininkai dar gaus pinigų už televizijos ir filmų teises. Fischerio manymu, Islandijoje uždarbis gali būti mažesnis, negu kituose kraštuose.

Žmogus, kuris rinko velnius

A. Žmuidzinavičiaus velnių kolekcija yra atkreipusi ir užsienio dėmesį. Š. m. sausio mėn. R. Vokietijos savaitraštis "Wochenpost" apviešino, kad Žmuidzinavičius surinktus medžio drožinius pasakojo skaitytojams ir rinkiniams skyrė visą puslapi. Jo pavadinimas: "Žmogus, kuris rinko velnius".

Prisiminė Dariaus ir Girėno skridimą

Dariaus ir Girėno žygis per Atlantą 1933 m. vėl nuskambėjo Vilniaus spaudos skiltyje, tik šį kartą persispausdinus rusų P. Baraševą ir lietuvių A. Rudzinskio straipsnį iš maskvinės "Pravdos". Vilniaus "Tiesa" straipsnį paskelbė š. m. sausio 18 d. Jo antraštė — "Skrido ikarai namo...".

Straipsnyje plačiai ir bešališkai atpasakoti pasirodymai skristi per Atlantą, pats skridimas ir nurodyta, kad "Lituanikos" lėktuvas buvo susidūręs su trim uraganais ir jų paskutinis buvęs viršum Europos. Dėl to išvada, kad abu lakūnai žuvę dėl audros.

Pati straipsnio pabaiga, kaip ir reikėjo laukti, iškelia rusų lakūnų pasiekimus, kurie skraidę į visus žemynus. Pagaliau, pasakojama apie aeroklubus šių dienų Lietuvoje, nurodomi dviejų konstruktorių ir sklandytojų, kaip Broniaus Oškinio ir Balio Karvelio vardai.

Matematikas gavo akademijos premiją

Sovietų Sąjungos Mokslų akademijos prezidentas vieną iš trijų A. Markovo premijų už geriausius metų darbus matematikos srity paskyrė Vilniuje dirbančiam profesorui Vytautui Statulevičiui. A. Markovas buvo rusų matematikas, miręs 1922 m. Kitas dvi premijas gavo rusai mokslininkai — V. Petrovas iš Leningrado ir V. Zolotarjovas iš Maskvos.

Vyt. Statulevičius, 42 m. amžiaus, plačiai žinomas matematikos tarpe. Jo sritis — tikimybių teorija ir matematinė statistika. Jis yra patobulinęs kai kuriuos tikimybių metodus. Pastaruojuis penkeriais metais Statulevičius vadovauja Fizikos ir matematikos institutui Vilniuje. Jis daug važinėja ir po užsienį, dalyvauja pasauliniuose matematikų kongresuose.

Vilniaus senamiestyje jau keleri metai vyksta restauravimo darbai. Pastaruoju metu jau restauruota dešimt namų.

NUSIVYLĖ LATVIJOS KOMUNISTAI IESKO UŽSIENIO PARTIJŲ UŽTARIMO

17 Latvijos komunistų skundas Vakarams

Šių metų pradžioje Vakarus, jų spaudą, taip pat ir Eltą (New Yorke) pasiekė 17 Latvijos senųjų komunistų raštas, skirtas komunistų partijų vadovybėms Rumunijoje, Jugoslavijoje, Prancūzijoje, Austrijoje, Ispanijoje ir kitoms, be to, žymesniams komunistams prancūzams Aragonui ir Garody. Tai partijos ar partijų asmenys, kurių pažiūros ne vienu atveju skyrėse ar skiriasi nuo Kremliaus ir kurie kuriais atvejais nepalaikė Kremliaus veiksmų, pvz., dėl invazijos Čekoslovakijoje.

Jie teigia: įvykiai, žalingi komunistų judėjimui

Šis 17 Latvijos komunistų raštas, tiksliau — skundas atspausdintas latvių socialdemokratų biuletenyje Stockholme "Brivība" (1972 m. sausis, nr. 1). New Yorke gautas rašto tekstas rusų kalba ir juo pasinaudojama Elta pateikia jo ištraukas. Latviai išsiviečiai nėra visiškai tikri, ar raštas autentiškas, tačiau jame pateiktų duomenų, žinių, faktai apie Latvijos kolonizaciją, rusinimą, rusų atvežtinio elemento vyrvimą ir kt. yra patikimi bei žinotini. Su komunistų atpasakota padėtimi Latvijoje turėtų būti supažindinti Vakarų politikai, viešojo nuomonė, Jungtinių Tautų sluoksniai.

Kodėl tie 17 komunistų — latvių kreipėsi į Vakarus?

Jie atsako, kad dėl to, "jog nerandame kito kelio atkreipti dėmesį į veiklą bei įvykius, teikiančius didelę žalą komunistiniams judėjimui, marksizmui-leninizmui, mūsų ir kitoms mažoms tautoms".

Rašte paliesti klausimais visa eilė latvių komunistų buvo kreipėsi į vietos partines organizacijas, net ir į Sovietų Sąjungos Centro Komitetą, bet vietoje atsakymo jie susidūrė su represijomis.

"Mes ne oportunistai, mes kentėjome kalėjimuose..."

Rašto autoriai pasisakė esą ne oportunistai, nei "kairieji" ar "dešinieji" ir jie esą komunistai 25-35 metus ir ilgiau. Jie pažymėjo: "Mes tenorime gero socializmui, marksizmui-leninizmui, visai žmonijai".

Visi jie gimę Latvijoje, dauguma jų, kaip jie teigia, "kentėję buržuazinę Latvijoje", be to kalėjimuose ar kalėjimuose. Visi jie kovoję už komunistinę santvarką Latvijoje ir jai atsirandus, jie aktyviai veikė tos santvarkos naudai.

"Leninizmas — didžiarsiško šovinizmo priedanga"

Tie komunistai latviai komunistinę santvarką Latvijoje įvedus palaipsniui nusivylę, nes, jų žodžiais, "leninizmas pas mus virsto didžiarsiško šovinizmo priedanga, pas mus žodžiai priešingi veiksmai ir kitų kraštų komunistų darbas, vietoje jį parėmus — apsunkinamas".

Pradžioje tie komunistai manė, kad tai buvusios paskirų vadus palaipsniui nusivylę, nes, jų žodžiais, "leninizmas pas mus virsto didžiarsiško šovinizmo priedanga, pas mus žodžiai priešingi veiksmai ir kitų kraštų komunistų darbas, vietoje jį parėmus — apsunkinamas".

Kiek apie Latvijos praeities įvykius Rašto autoriai toliau pasako-

ja apie Latvijos istoriją (neišvengta ir šališkumo, be to, teigiama, kad nepriklausomybė 1918 m. buvusi "gauta"), jie primena carų laikus ir pažymi, kad 1940 metais Raudonajai armijai padedant, Latvija buvo įjungta į Sovietų Sąjungos sudėtį. Čia pat priduriama, kad Latvijos nepriklausomybės laikmečiu (1918—1940) Latvijos ūkis ir kultūra turėję gerą sąlygą plėstis.

Antrojo karo metu, jie teigia, apie 100,000 latvių evakuavosi į Rusijos gilumą, gi Raudonojoje armijoje veikusių dvi latvių divizijos. Esą, vėliau "tautos dalis karui baigiantis emigravo į Vakarų kraštus".

Naujieji kolonistai ir tautybių asimiliavimas

Pasak rašto autorių, antrajam pasauliniam karui pasibaigus, Sovietų Sąjungos kom. partijos Centro Komiteto vadai buvo pasiryžę visiems laikams išsivirti tinti Latvijoje, Lietuvoje ir Estijoje ir dėl to jų "vestoji kryptis buvo: tas sritis prievartos būdu apgyvendinti rusais, gudais ir ukrainiečiais". Tuo tarpu latviai, lietuviai ir estai, kaip ir kitos mažos tautos Sovietų Sąjungoje, pradėtos asimiliuoti, neatsižvelgiant į tai, kad tokia politika aiškiai prieštarauja marksizmo-leninizmo dėsniams.

Seka visa eilė pavyzdžių, kaip komunistai pažeidžia marksistinius dėsnius, kaip kraštas kolonizuojamas, rusinamas, kaip visose ūkių, kultūros bei kt. srityse įsigali rusai-atvykėliai ir kaip vis smukdomas, šalinamas latvių elementas. Pateikiami ir statistiniai duomenys ir jie byloja apie liūdną padėtį, pvz., kad latvių Latvijoje 1970 m. buvo likę 57 proc., gi sostinėje Rygoje latvių gyventojų skaičius tais metais tesiekė vos 40 proc.

"Nežinome, ar jūs paveiksite Kremlių..."

Rašto pabaigoje 17 Latvijos komunistų klausia: kodėl mes apie tai Jums rašome ir ko iš Jūsų prašome?

Jie vėl primena, kad komunistų veiksmai neatitinka žodžiams, praktika skiriasi nuo gražios teorijos.

Jie įsitikinę, kad komunistai faktus pateikia tendencingai, melagingai, kad visos partinės konferencijos, suvažiavimai ar mitingai — tai iš anksto paruošti spektakliai ir jų tikslas — vaidinti "demokratiją". O jei kas prieštarauja partijai, tai toks drąsuolis metams iš tarnybos, suimamas, persekiojamas, jis patenka į kalėjimus, stovyklas ir kartais išnyksta be jokios žinios.

Aišku, jie pažymi, kad tokiose sąlygose partiniuose susirinkimuose negali būti jokių diskusijų.

(Nukelta į 5 psl.)

KAIP ĮSTEIGTAS DENVERIO MIESTAS

P. STRAVINSKAS

Tiesiam p. Petro Stravinsko gruodžio mėnesi pradėta idomų straipsnių serija apie lietuviams mažai pažįstamą Colorado valstiją. Ilgus metus p. Stravinskas gyveno Clevelande, O., taisė sveikata Colorado valstijoje, bet nuo praeitų metų rugsėnio persikėlė į Marquette Parką ir gyvena 6648 S. Albany, Chicago, Illinois.

N. Redakcija

Kad Denveris yra didokas, daugiau nei pusės milijono gyventojų JAV miestas, Colorado valstybės sostinė, kad jis yra labai gražus, moderniškas, europinio stiliaus, tą jei ne visi, tai daugelis žino. Bet kaip tas miestas atsirado, kas ir kaip jį įsteigė, kas jam davė Denverio vardą, net ką tas vardas reiškia, kieno jisai buvo, iš ko pasisavintas, tai, manau, žino tik labai, labai retas.

O tas visa, pasakysiu, idomu. Todėl ir nutariau, tęsdamas toliau kurį laiką nutrukusią šią mano straipsnių seriją, apie tai čia, pirmiausia, ir parašyti. Istorią, kaip skaitytajai matys, šiek tiek linksma, prajuokinti, bet niekam jos aprašymas nepakenks — „juoktis žmogui sveika“.

Kaip atrodo dabartinio Denverio vieta prieš 140 metų?

1832 metais, taigi prieš 140 metų, dabartinio Denverio vie-

ta buvo, galima sakyti, dykuma. Nebuvo ten nei vieno pastovaus gyventojų, nei vieno namelio. Tik klajokliai indėnai ten kartais užklydavo, bemedžiodami, sau maisto beieškodami.

Tais metais (1832) atsirado ten iš kažkur atvykęs ispanas ir panoro tą gražią vietą, stambų žemės plotą įsisavinti. Matydamas, kad ten niekas negyvena, žemės niekas nenaudoja, jos nevaldo, jis įkalė į žemę storą ažuolinį stulpą ir prikėlė prie jo lentą, kad ta žemė esanti jo „nuosavybė“... žmogelis pagalvojo, kad tą žemumą nepriklausančią žemei, kaip kokią „res nullius“, galima pasiimti tam, kas tik jos nori. Bet tas „pirmasis žemės įgijėjas“ bijojo ten gyventi, kad kartais indėnai jam skalpo neuimtų; todėl jis, palikęs savo stulpą, kaip jo „nuosavybės įrodymą“, iš ten išvyko ir niekuomet jau atgal negrįžo.

Kaip atrodo ta vieta prieš 114 metų?

Prieš 114 metų, 1858 m., pasivasiavęs kažkoks atsiskyrėlis pasistatė dabartinio Denverio vietoje vieną labai primityvią kabina, vienos patalpėlės trobelę sau gyventi. Tai buvo pirmas

Tūkstančius metų bizonai gyveno Colorado lygumose ir tarpukalnėse, bet paskutinių metų juos gali pamatyti tikrai valstybiniuose parkuose. Bizonas medžiotojui indėnui, o vėliau ir baltuosiam. Indėnai pirmiausia valgydavo bizoną lietuvių, skaniausią galviją dalį. Bizonas mėsa gera, o oda labai stipri.

tos vietos pastovus gyventojas. Dabar tos trobelės vieta laikoma istorine. Ji buvo ten, kur dabar yra Denverio Larimer Square. Tą vietą aprodinėja Denverio vizitinkams vienas savivaldybės tarnautojas, vežiojį į ją (nemokamai) seno stiliaus, irgi „istorinių“ automobilio ar autobuso. Tik ten yra senamiestis, pilna gatvėse visokių vaikų, girtų ir narkotikais apsisvaiginusių žmonių, užkabinančių, o dažnai ir apiplėšiančių, net nužudančių Denverio svečius. Todėl vaikštinėti ten net ir dieną pavojinga. Aš jau pats tą patyriau. Išpėju kitus, kurie lankys Denverį.

Kas atrado prie Denverio aukšą?

Jį atrado vienas piemenėlis (cowboy), beganydamas ten iš kažkur atsigintus gyvulėlius. Žiūri, kad žemėje kažkas gražiai žvilga. Parodė kitiems, gi paaiškėjo, kad tai aukso dulkės. Tai buvo 1858 m. pavasarį.

Kas pasinaudojo aukso atradimu?

Juo pasinaudojo ne tas vargšas piemenėlis, aukso atradėjas, bet Amerikos piniguočiai, nustūmė jį į šalį ir įsirengė ten aukso kasyklas.

Kaip augo Denveris, atradus jo vietoje aukšą?

1858 m. rudenio pabaigoje ir tą „aukso žemę“ žmonių tiek, kad jau buvo ten net 20 trobelių; kiek šalimais nuo tos vietos, kur dabar yra Auroras miestas (prie dabartinio Denverio), tų trobelių prisistatė, priaugo. Jau net 40, o 1870 m. buvo ten jau 4,759 gyventojai, gi po šimto metų, t. y. 1970 m., padarius gyventojų surašymą, rasta jų per 512,000. Dabar Denveris turi apie 560,000 gyventojų.

Kas pirmiausia sugalvojo steigti Denverio miestą?

Čia jau prasideda šiek tiek linksma istorija. Matot, ta gera idėja buvo pagauta kelių vyrų iš Lawrence miesto (Kansas teritorijos, kuriai tada priklausė ir visas Colorado), kurie 1858 m. vasarą atvyko į tą „aukso žemę“ darbams. Jie buvo, matyt, labai neturtingi, kad neįstengė net primityvios trobelės pasistatyti. Todėl apsigyveno savo palapinėje, kurią jie pavadino „Montana City“, t. y. „Montanos miestas“...

Suplanavę steigti toje „aukso žemėje“ miestą, jie apsirėžė tam savo miestui 640 akrų žemės (kaip tas ispanas 1832 m.) ir pavadino tą būsimąjį miestą „St. Charles“, t. y. šv. Karolio vardu, gi patys „apsijungė“ į „kompaniją“, pavadintą „St. Charles Town Association“ (šv. Karolio Miesto Draugija).

Atėjus vėlybo rudens šaltoms dienoms ir gerųjų draugų „miestė“ — „Montana City“ pasidarius pernelyg šaltam orui, jie susipakavo savo „Montanos miestą“ ir išvažiavo iš „aukso žemės“ į savo Lawrence miestą žiemoti ir savo šeimų židiniuose pasišildyti. Sutarė 1859 m. pavasarį, kai atšils oras, grįžti į „aukso žemę“ ir ten jau ne juokais vykdyti šv. Karolio miesto organizavimą.

Kas pasisavino pirmųjų miesto planuotojų idėją?

Gi tą padarė kiti geri draugai, iš Lecompton, Kansas teritorinio gubernatoriaus būstinės — tai generolas Brindle, tūlas Eli More ir dar keturi, viso labo šeši.

Jie (lawrensičiai savo šeimose besišildant ir bemiegant) irgi sudarė savo planą „aukso žemės“ miestui steigti, dar 1858 m. vėlybą sudenį. Žinoma, jiems buvo lengviau planą įvykdyti nei tiems prasišokliams darbininkams, „Montana City“ gyventojams. O jie griežėsi dar ir labai švarių metodų — tai palenkimo savo pusėn Kansas gubernatoriaus, kuriam priklausė ir ta „aukso žemė“ su visu Colorado.

Kaip įvykdytas Denverio miesto įsteigimas ir „pakrėstijimas“?

Sudarę vietoje visus „aukso žemės“ miesto steigimo planus, gerieji draugai traukė namo, į savo Lecompton, kur jie buvo savo planuose numatę Kansas gubernatorių gerai pavaisinti ir palenkinti savo pusėn, kad anas juos paremtų.

Grįždami namo, jie dar pasuko į Rocky kalnus, į miškus pamedžioti ir nusišauti žvėries bei paukštienos savo vaisėms Lecomptone.

Apie tai rašo vienas tos „bendruomenės“ narys, minėtasis Eli More 1901.VI.23 d. laikraštyje „Denver Post“. Štai jo žodžiai:

„A few days before reacking home (Lecompton), we killed a fine buck, some wild turkeys and a buffalo calf“.

Tai, jie, kaip matome, nusišovė vieną puikų patiną elnią, kelis laukinius kalakutus ir vieną bizoniuką, su tuo geru medžioklės laimikiu grįžo namo, į savo Lecompton, ir nusprendė tuojau pat, kol dar šviežia mėsa, iškelti didelę puotą pas Eli More, jo namuose ir šeimoms, žinoma, su geru nugėrimu.

Kansas generolas, lyg kokia nedrąsi panelė, prašomas į puotą, iškart atsisakė, bet, pagaliau, sutiko (tą ir gi rašo Eli More).

Puota paruošta. Stalai lūžta nuo gėrybių, nuo valgių ir gėrimų. „Turkės“, elniai ir versis bizonas laukia pečių gubernatoriaus, o to kaip nėr, taip nėr... Gerieji draugai varvina seilę prie stalo, bet gubernatoriaus nieko negali paliesti. Svarbiausia, kad gubernatoriaus gerai nepavaišinus, gali niekais nuėiti visas jų taip gražiai suplanuotas „aukso žemės“ miesto steigimas. Planas geras, tik dar nevisai baigtas. Viskas numatyta, tik dar miesto vardas neparinktas. O tai labai svarbi „problema“, kurią reikia būtinai išspręsti.

Kadangi, kaip rašo Eli More, gubernatorių į puotą pasivėlavo („the governor was tardy in making his appearance“), tai būsimio miesto tėvai bandė „užmušti laiką“, parenkant jų miestui vardą (Eli More žodžiai: „we were killing time in selecting a name for our city“). Nesiseka. Viskas suplanuota, numatyta, bet miesto vardas neįmanomas surasti. Kokio švento vardo „aukso žemės“ miestui duoti nesinori (kaip tie prasišokai da-

Kansas gubernatorių ir kuo jis labiausiai pagarsėjo, ne tik Amerikoje, bet ir plačiai už jos ribų.

Kas gi buvo Denveris, davęs savo vardą miestui, ir kuo jis labiausiai išgarsėjo?

James William Denver yra Amerikos vokiečių, gimęs 1817. X. 23, Winchester, Va., mokėsis civilinės inžinerijos, bet vėliau baigęs teisę, buvęs advokatas, laikraščių redaktorius, politikas (Kalifornijos senatorius), be to, karys, prezidento Abraham Lincoln pakeltas net į brigados generolo laipsnį, buvęs, kaip matėme, Kansas teritorijos gubernatorių ir dar ejęs įvairias kitas atsakingas valst. pareigas. Buvo vedęs, turėjo 4 vaikus. Mirė 1892.VIII.9 d., Washington (inkstų liga).

Jis buvo gabus, pareiškias, turįs iniciatyvos, kare drąsus, bet nelabai garsus iki 1852 m. rugpjūčio 2 d., kurią jis išgarsėjo Amerikoje, dvikovoje nušėves San Francisco dienraščio „Alta California“ redaktorių Edward W. Gilbert.

Nors tas redaktorius, San Francisco burmistro įsakymu, buvo iškilmingai parvežtas iš ažuolų miškio (netoli Sacramento, kur jis buvo nušautas) į San Francisco miestą, nors jis

buvo miesto lėtomis iškilmingai palaidotas, nors jo lakdėjimo diena buvo paskelbta nedarbo diena ir visų namų vėliavos buvo nuleistos, gedulo ženklai, pušiau stiebo, bet, nežinūnt to, Denveris daugelio amerikiečių akyse buvo laikomas nekaltas ir jo vardas buvo minimas su pagarba. Tikrai, kai jisai, per daug pasitikėdamas tuo savo vardu, 1859 metais, grįžęs iš Kansas į Kaliforniją, siekė vėl būti išrinktas į kongresą ir kai jis 1884 m. siekė Chicago konvencijoje būti išrinktas kandidatu net į JAV prezidentus, tai abiem atvejais jo priešininkai naudojo prieš jį Gilberto nužudymo (teglu ir dvikovoje) faktą, kaip jo nedorą veiksmą, tuo jį kompromitavo, dėl ko jis abiem tais atvejais ir pralaimėjo.

Tai va, kas ir koks buvo tas žmogus, kurio vardu pavadintas didžiausias Colorado miestas, dabartinis Colorado valstybės sostinė.

Jau atspausdinta ir galima gauti knygų rinkoje

CHICAGOS LIETUVIŲ ISTORIJA

Alekso Ambrose knyga, aprašanti paskutinių 90 (1869-1959) metų Chicagoje lietuvių gyvenimą ir jų atliktus darbus. 664 psl. Kietais viršeliais \$10.00, minkštais \$8.00. Išleido Amerikos Lietuvių istorijos draugija.

Knygoje aprašytas pirmas Chicagoje atvykęs lietuvis, pirmos lietuvių kolonijos, jų suorganizuotos šalpos draugijos, statytos bažnyčios, įsteigti laikraščiai, kurių viso buvo 121, 41 teatro draugija, 48 pasaulietiški chorai, 9 bažnytiniai ir 314 veiklesnių žmonių biografijos. Duoti dokumentuoti katalikiškų, socialistinių, laisvamanų ir kitų organizacijų atlikti darbai, įsteigtos mokyklos, skaityklos, bankai ir kt.

Norintieji šią knygą įsigyti, prašomi parašyti čekį arba Money Orderį.

AMERIKOS LIETUVIŲ ISTORIJOS DRAUGIJOS

vardu ir pasiūsti:

1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608.

Bridge over troubled waters.

It's easy to forget that emergencies do happen. And when there is a crisis, you'll need a nest egg to fall back on.

The Payroll Savings Plan is one of the easiest ways to make sure you've got something saved for when you need money fast. When you participate in the Payroll Savings Plan where you work, an amount you designate will be set aside from each paycheck and invested in U.S. Savings Bonds. It's an effortless way to build up a reserve.

And now there's a bonus interest rate on all U.S. Savings Bonds—for E Bonds, 5½% when held to maturity of 5 years, 10 months (4% the first year). That extra ½% payable as a bonus at maturity, applies to all

Bonds issued since June 1, 1970... with a comparable improvement for all older Bonds.

Let's hope there are no troubled waters in your future. But remember, emergencies don't always happen to the other guys.

Bonds are safe. If lost, stolen, or destroyed, we replace them. When needed, they can be cashed at your bank. Tax may be deferred until redemption. And always remember, Bonds are a smart way to save.

Take stock in America. Now Bonds pay a bonus at maturity.

The U.S. Government does not pay for this advertisement. It is presented as a public service in cooperation with The Department of the Treasury and The Advertising Council.

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street

Chicago, Ill. 60608

KNYGOS VAIKAMS IR JAUNIMUI

— Sek pasaką, mamytė. Apie senus laikus. Kai atvarai ir laimės Skrajojo po laukus... S. Petersonienė

Poezija ir pasakos yra vaikų mėgstami ne mažiau kaip žaidimai ar krikštaviniai. Naujienose galima gauti šių perlių ir žemčiūgų mūsų mažiesiems bei jaunimui:

1. N. Butkienė, VELYKŲ PASAKOS, 32 psl., telpa 6 pasakos ir DRY NUKES, 34 psl. su 8 apsakymais iš vaikų pasaulio. Abi gausiai iliustruotos, spalvotais viršeliais, kainuoja po 1 dol.
2. Vanda Frankienė-Vaitkevičienė, ŠOKOLADINIS KISKELIS, pasaka mažiesiems. Jurates Eidukaitės iliustruota. Didelio formato, 24 psl., gražus leidinys. \$1.50.
3. A. Giedrius, MURKLYS, 24 apsakaitės vaikams. Dail. V. Siman-kevičiaus iliustruota, 130 psl., \$1.80.
4. Stase Vanagaite-Petersonienė, LAUME DAUME, 17 eilėraščių, kaip pasakų, apie paslaptingąsias laumes Tėvų Žemėje. Labai gražus leidinys, didelio formato, kietais viršeliais, gausiai dail. J. Kiburo iliustruota, 84 psl., kaina 5 dol.
5. Maironis, JAUNOJI LIETUVA, poema. 118 psl., \$1.00.
6. Alfonsas Vambutas, TRYS SAKALAI, Liet. Mokytojų 8-gos premijota knyga. Joje originalūs apsakymai, padavimai, legendos, novelės. Dail. V. Stanekaitės iliustracijos, 186 psl., kaina 2 dol.
7. Juozas Švaistas, SAUNUS PENKETUKAS, apsakaitės, kaip pasakos vaikams iš jų gyvenimo, svajonių ir žygių. Iliustruota dail. Z. Sodeikienės didelio formato, kietais viršeliais, puikūs 77 psl. leidinys. \$3.00.
8. Jonas Vaišaitis, SENOVĖS LIETUVIŲ DIEVAI, mitologijos posmai Eilutiu padavimai, legendos ir pasakos — kaip senovės lietuviai ir žemaičiai bendravo su savo dievais, 54 psl., \$1.00.

Vaikai mėgsta ir nori skaityti. Dėlto iš pat mažens yra daug lengviau juos įpratinti lietuviškai skaityti ir mylėti lietuvišką knygą. Jei tėvai išbalansuotų vaikams perkamas dovanas — pusę knygų, pusę žaislų — lietuviško auklėjimo rodyklė staiga pakiltų aukštyn.

NAUJIENOS,

1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608.

Klaipėdos krašto sukilimo minėjimas

Teis. Juozo Krygerio ir agr. Jurgio Baublio paskaitos
(Tęsinys)

Mažosios Lietuvos Vyriausiojo Gelbėjimo Komiteto pirm-kas M. Jankus, turėdamas rūpestį sudaryti Klaipėdos kraštui vyriausybę, išgavo iš Edmono Simonačio sutikimą būti Klaipėdos Krašto Direktorijos pirm-ku, pakviečiant direktorijos narius Reizgį ir Toleikį. Sudaryta direktorija sausio mėn. pradžioje gavo ir Budrio sutikimą vadovauti sukilimui.

1923 m. sausio mėn. 9 d. "Šilokarčiame" (Šilutėje) Mažosios Lietuvos Vyriausiojo Gelbėjimo Komiteto buvo paskelbtas manifestas, kurio pagrindinės mintys tokios:

"Per ilgus šimtmečius mūsų kraštas vergavo svetimiesiems. Versalio Taikos sutartimi buvome atskirti nuo Vokietijos, kaip iš seno lietuviškas kraštas, bet dar ir šiandien spaudžiami svetimųjų, kad lietuviai esame gimę ir lietuviai norime ir būti. Todėl, mes Mažosios Lietuvos Vyriausias Gelbėjimo Komitetas, pildydamas gyventojų skirtas mums pareigas ir atmindami nuo seniausių laikų čia gyvenusių lietuvių giminės tikslą priklausyti prie vienos lietuvių valstybės, šiuo manifestu garbingai visam pasauliui pranešame:

1. Nuo šiandien visą Klaipėdos Krašto galybę ir vyriausią valdžią paimame į savo rankas.
2. Ligi šiol buvusią krašto direktoriją skaitome pašalinata ir niekas neprivalo jos klausyti.

3. Nuo šiandien Klaipėdos direktorijos pirmininku skiriame Erdmoną Simonaitį ir jam pavedame sudaryti direktoriją", ir t. t. Iš viso manifestas apima vienuolika straipsnių ir baigiamas:

"Šis manifestas duotas Šilokarčiame 9 Januario dieną 1923 m. Pasirašė: Martynas Jankus, Mažosios Lietuvos Gelbėjimo Komiteto pirmininkas, Jurgis Strekys, — I-mas vicepirmininkas; Jurgis Lebartas, II-ras vicepirmininkas, Vilijus Šaulinskas, sekretorius, ir Jurgis Bruvelaitis, Komiteto narys ir reikalų vedėjas.

Teisiniu atžvilgiu, nuo manifesto paskelbimo momento vyriausioji valdžia Klaipėdos krašte jau priklausė ne komisariui Petisne ir tuo metu buvusiai krašto direktorijai, bet Mažosios Lietuvos Vyriausiajam Gelbėjimo Komitetui. Petisne atsiskyrė, pripažinti Vyriausiojo Gelbėjimo Komiteto valdžią, sausio mėn. 9 d. prieš prancūzų įgulą pradėti karo veiksmai. Apie šį momentą LŠS-gos Centro val-

Is Lietuvių Respublikonų banketo. Illinois lietuvių respublikonų lygos pirmininkas Kazimieras Oksas išteikia "Metų Vyro" atžymėjimą Valdui Adamkui.

Foto V. Noreikos

dybos pirmininkas Krėvė rašė: "Tada teko mums, šauliams, prabilti ir jėga pakreipti Klaipėdos Krašto likimą, kaip teisingumas reikalauja, kad mūsų protėvių žemė grįžtų prie savo motinos Lietuvos".

Sausio mėn. 11 d. savanoriai sukilėliai jau buvo prie Klaipėdos vartų, iš kur į juos praplūpo komisaro Petisne įgulos šautuvų ir kulkosvaidžių ugnis. Budrys kreipėsi į Petisnę, kad sukilėliai nekovoja prieš prancūzų įgulą, bet tik nori, kad būtų pašalinta netikusi direktorija. Padėtis pasidarė rimta, kai Prancūzijos ministras pirmininkas Poincaré per savo atstovą Kaune, santarvininkų vardu, pavartodamas net grasinimus, pareikalavo iš Lietuvos vyriausybės sustabdyti (išardyti) sukilimą. Sausio mėn. 12 d. sukilėliai gavo žinią, kad į Klaipėdos uostą atskuba santarvininkų karo laivai su ypatinga santarvininkų komisija. Tačiau sukilėliai, nekreipdami dėmesio, Kalmanto-Bajoro vadovaujami, sausio mėn. 15 d. apie 10 val. jau buvo Klaipėdoje. Kautynėse žuvo keliolika sukilėlių. Kiek žuvo prancūzų, nežino Petisne. Atvykusių karo laivų įguloms, Budrys uždraudė išlipti krantan. Atvykusių santarvininkų ypatingoji komisija paskelbė, kad sukilėlių valdžios nepripažįsta ir sausio 27 d. įteikė Budriui reikalavimą paleisti sukilėlių kariuomenę. Budrys, atsakydamas į ypatingosios komisijos reikalavimą, pradėjo sūpti ypatingosios komisijos ir Petisne žinioje esančias prancūzų įgulas kareivines ir iš savo pusės ypatingajai komisijai įteikė ultimatumą, kad jis komisijos reikala-

vimą supranta kaip karo paskelbimą sukilėliams ir atsakymo iš komisijos dėl jos tolimesnių veiksmų lauks iki 11 val. vakaro. Ypatingajai komisijai atsidūrus ant karo slenkščio su sukilėliais, jos karingumas nustumo iki nakties. Po Budrio ultimatumo, ypatingoji komisija daugiau nereikalavo nei sukilėlių išformuoti, nei padėti ginklus, bet viską pasikrovusi į laivus 1923 m. sausio mėn. 27 d. apleido Klaipėdą ir išvyko tais keliais, kuriais buvo atvykusi. Sukilimas ir Klaipėdos krašto atvadavimas buvo baigtas visiškai sukilėlių pergale. Tą dieną, pasiremiant Klaipėdos krašto gyventojų manifestui pareikšta valia, Klaipėdos kraštas liko prijungtas prie Lietuvos.

Po antro pasaulinio karo Lietuva buvo Sov. Rusijos karo jėgų okupuota ir įjungta kaip 15-toji Sov. Rusijos sąjunginė Respublika Sov. Rusijos sąjunginių respublikų tarpan, bet be Klaipėdos krašto, kuris drauge su visais rytprūsiais priskirtas Karaliaučiaus sričiai. Turėkime viltį, kad atgavus Lietuvai nepriklausomybę, prie Lietuvos grįš ir Klaipėdos kraštas.

Tokiais žodžiais prelegentas baigė savo paskaitą. Toliau sekė agronomo Jurgio Baublio paskaita tema "Lietuvių kova už jūrą". Klaipėdos krašto sukilimas buvo pacio gyvenimo sukurta išdava. Lietuvių tauta šimtmečiais kovojo su savo priešais dėl Baltijos jūros ir ateityje dar gali tekti kovoti ne tik dėl Baltijos pajūrio, bet ir dėl visos Lietuvos su neatskiriamu Klaipėdos kraštu ir visa Mažąja Lietuva, pasakė savo paskaitos įžangoje prelegentas.

Pasiremiant archeologijos mokslu, manoma, kad dar prieš 2-3 tūkstančių metų prieš Kristų prie Baltijos jūros jau gyveno lietuvių gentys. Sunkias kovas dėl Baltijos jūros su vikingais teko pakelti kuršiams. Tos kovos tęsėsi šimtmečiais, net nuo vikingo Riuriko laikų ir anksčiau 13-to šimtmečio istorikai savo veikaluose kalbėdami apie kovas dėl Baltijos jūros, mini tik prūsus ir kuršius, bet nemini žemaičių. Tačiau kuršiams kritus, žemaičiams teko stoti į kovą su ordinu dėl Lietuvos pajūrio.

1260 m. Baltijos jūroje iškilo nauja karinė galybė, šiaurės vokiečių miestų sąjunga "Hanza". Šiai sąjungai pavyko išstumti iš Baltijos jūros lietuvių, lenkų ir kitų valstybių laivynus ir įsitvirtinti Baltijos jūros pakraščiuose, stant ten savo miestus ir uostus. 1252 m. Hanza pradėjo statyti Klaipėdos

uostą, tačiau žemaičiai, kovodami su vokiečiais, penkis kartus sugriovė Klaipėdą. Pagaliau 1422 m. rugsėjo mėn. 27 d. derybėse prie Mėno ežero su Vytautu ir Jogaila, ordinas pripažino, kad Klaipėdos miestas ir kraštas visam laikui atitenka Lietuvai. Vienok kovos su ordinu nesibaigė ir tęsėsi beveik be pertraukos toliau. Tose kovose ir visokių politinėse kombinacijose žemaičiai, nors ir buvo nustoję Klaipėdos krašto, bet 1466 m. taikos sutartimi su ordinu Torone visgi Klaipėdos kraštas buvo pripažintas Lietuvai. Tačiau tik siaurame ruože galėjo priėti prie jūros. Jeigu anksčiau prieš 1466 m. prūsus ir kuršius galima buvo laikyti galiniais jūroje, tai po 1466 m. padėtis pasikeitė Baltijos pakraščiu lietuvių nenaudai. Vytas pasitraukė nuo Baltijos jūros, pasiekdamas net Juodąją jūrą, bet prie Baltijos jūros Lietuvai liko vien siauras ruošas tarp Palangos ir Sventosies, kur nebuvo net gero uosto.

Iš prelegento paskaitos klausytojai tenka daryti visai pagrįstą išvadą, kad Lietuvos senovės vadų padarytas klaidas šiandien išnaudoja okupantas, dėdamas visas pastangas kaip galima labiau įsitvirtinti Lietuvos pajūry.

Šiame rašinyje paskelbtos vien nuotrupos prelegento paskaitos. Tokio mokslo turinio paskaitą spaudai vertėtų perduoti pačiam prelegentui. Kitam tai padaryti vargu ar įmanoma. Po agronomo J. Baublio paskaitos sekė meninė dalis:

Rūta Čyvaite paskambino pianinu Šopeno nokturną; Sofija Grudytė Bethoveno kūrinių; Danutė Sušinskaitė Bramso baladę; Danutė Bankaitytė — kan-

50 metų už švilptelėjimą

Markizas de Pelier iš Bretonijos provincijos buvo suimtas 1786 metais Prancūzijos karaliaus Liudviko XVI įsakymu už švilptelėjimą Paryžiaus teatre, kai ten į savo ložę sėdosi karalienė Marija Antoinette. Tas 22 metų jaunuolis buvo slapta laikomas valstybės kaliniu Temple kalėjime ir 1790 m. perkeltas į Lourdu vienuolę. Net didžioji prancūzų revoliucija jo neišlaisvino. 1814 m. valstybės prokuroras įsakė jį išleisti, bet Napoleono sugrįžimas iš tremties Elbos saloje ir kilę samysiai išlaikė tą markizą kaizui iki

klėmis paskambino maestro Milingio sukurtą koncertinę ir Zigmąs Peckus jausmingai padeklamavo savo sukurta eilėraštį apie jūrą. Tuo minėjimas ir meninė dalis buvo baigta. Klaipėdietis (Pabaiga)

1836 m. Jis buvo paleistas malonės aktu, grąžinant visas teises ir turtą. Tai buvo 43 metai po mirties Marijos Antoinettės, kuriai jis švilpė.

Parduotoji Airija

Popiežius Adrianas IV pardavė Airiją Anglijos karaliui Henrikui II už kasmetinį mokestį po vieną peną nuo kiekvieno namo, esančio visoje toje šalyje. Airijos parlamentas pripažino popiežiaus teisę parduoti ir paskelbė ekskomunikacijos dekretą to pardavimo nepripažįstantiems. Tai buvo senai, labai senai — 1155 metais.

BUY U.S. SAVINGS BONDS

WHERE YOU BANK OR WORK

RIMTA KNYGA — GERIAUSIA DOVANA

Naujienose galima gauti puikių knygų, kurios papuos bet kokią knygų spintą ar lentyną:

K. Bielinis, PENKTIEJI METAI, gražiai iliustruota, 592 pusl.	\$6.00
K. Bielinis, DIENOJANT, gražiai iliustruota, 464 pusl.	\$6.00
Prof. Vael. Biržiška, ALEKSANDRYNAS, I tomas, gražiai iliustruota, 431 pusl.	\$7.50
Prof. Vael. Biržiška, SENUJŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ ISTORIJA, I dalis, 208 pusl. iliustr. — \$3.00, minkštasis viršelias — \$2.00; II dalis, 225 pusl. iliustr. — \$3.00, minkštasis viršelias — \$2.00	\$2.00
Dr. K. Grinius, ATSIMINIMAI IR MINTYS, I tomas, 300 p.	\$2.00
Prof. S. Kairys, LIETUVA BUDO, gražiai iliustruota, 416 p.	\$5.50
Juozas Liudžius, RAŠTAI, 250 pusl.	\$3.00
P. Liudžiūnienė, ATSIMINIMAI APIE JUOŽĄ LIUDŽIŲ, 88 pusl.	\$1.00
S. Michelsonas, LIETUVIŲ IŠEIVIJĄ AMERIKOJE, 297 p. iliustr. — \$5.00, minkštasis viršelias — \$4.00	\$4.00
Dr. V. Sruogienė, LIETUVOS ISTORIJA, gražiai iliustruota 968 pusl., dabar tik	\$10.00

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill. — Telef. HA 1-6100

KNYGOS ANGLŲ KALBA

A VISIT TO SOVIET OCCUPIED LITHUANIA. Čikagietės išpūdiai cku puotoje Lietuvoje apsilankius. 101 psl. Kaina \$1.00.

J. Jasminas, A KISS IN THE DARK. Pikantiškų ir intymų nuotykių aprašymai, palmti iš gyvenimo. Lengvas stilius, gyva kalba, gražiai iliustruota, 150 psl. Kaina \$2.50.

Kristijonas Donelaitis, THE SEASONS. Klasinės poemos "Metai" poeto Nado Rasteno vertimas. Gražus leidinys, 127 psl. Kaina \$3.00.

Dr. Juozas B. Končius, VYTAUTAS THE GREAT. Istoriniai DLK Vytauto bruožai, paliečiant to laiko Lietuvos valstybės ir jos kaimynų istoriją. 211 psl. Kaina \$3.00. Kietais viršelias \$4.00.

Dauguma šių knygų yra tinkamos dovanos įvairiomis progomis. Jas ir kitas knygas galima įsigyti atsilankius į Naujienas arba atsiuntus čekį ar piniginę perlaidą.

NAUJIENOS

1739 South Halsted Street, Chicago, Ill. 60608

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILLJONUS dolerių savo apdraudimams nariams.

SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvybės apdraudimą ir ligoję pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jį apdraudžia tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.

SLA — jaunimui duoda gera Taupomąją Apdraudimą - Endowment Insurance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudimą: už \$1,000.00 apdraudus tik \$3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokių amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudus mokeskis \$2.00 metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijose. Kreipkitės į kuopų veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA
307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

5%
PER ANNUM
PASSBOOK
ACCOUNTS

HIGH RATES
PAID QUARTERLY AT
BRIGHTON

6%
PER ANNUM
\$5000 or more
certificates
2 year min.

INSURED
UP TO
\$100,000

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

FEDERAL HOME LOAN
BANK SYSTEM

5 3/4%
PER ANNUM
\$1000 or more
certificates
1 year min.

HIGHEST RESERVES

4071 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632

TEL.: LA 3-8248

(WEST OF CALIFORNIA AVE.)

5 1/2%
PER ANNUM
Investment
Bonus
certificates

Raginkite savo apylinkę augti - taupykite!

Pas mus taupomi jūsų pinigai atlieka du didelius darbus. Pirmia, jie padeda Jums pasiekti asmeniškus jūsų užsimojimus. Antra, jie padeda sukurti geresnę apylinkę bendruomenei ir parūpina fondus namams įsigyti. Taupykite dabar. Santaupos, padėtos prieš 10 mėnesio dieną, neša nuostabių nuo mėnesio pirmos.

6%
5%

PER ANNUM
ON SAVINGS CERTIFICATES
OF \$5,000, OR MORE,
2 YEAR MATURITY

UNIVEST TAUPYMO
SĄSKAITOMS

Taupymo indėliai
Apdrausti iki \$20,000.

UNIVERSAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted St.

Chicago, Ill. 60608

VIENA STIPRIAUSIŲ BENDROVIŲ, TURINTI DIDELES ATSARGAS

Isteigta 1923 metais

Tel. 421-3070

Istaigos pietuose klemas automobiliams pastatyti

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Telephone HA 1-6100

SECOND - CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

Subscription Rates:
In Chicago \$22.00 per year, \$12.00 per six months, \$7.00 per 3 months.
In other USA localities \$20.00 per year, \$11.00 per six months, \$6.00 per three months; Canada \$22.00 per year, other countries \$23.00 per year.

15 cents per copy, 15 c. on Saturday

Dienraščio kainos:

Chicagoje ir priemiestuose
metams \$22.00
pusiui metų \$12.00
trims mėnesiams \$7.00
vienam mėnesiui \$3.00

Kitose JAV vietose:

metams \$20.00
pusiui metų \$11.00

NAUJIENŲ raštinė atdara kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Šeštadieniais — iki 12 val.

trims mėnesiams \$6.00
vienam mėnesiui \$2.00

Kanadoje:

metams \$22.00
pusiui metų \$12.00
vienam mėnesiui \$3.00

Užsieniuose:

metams \$23.00
pusiui metų \$13.00
vienam mėnesiui \$3.50

Naujienos eina kasdien, išskyrus sekmadienius. Leidžia Naujienų Bendrovė, 1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. Telef. HAYmarket 1-6100.

P pinigų reikia siųsti pašto Money Orderiu kartu su užsakymu.

Komunistas — darbininko pabaisa

Šio šimtmečio pradžioje Rusijoje pradėjusi veikti komunistų partija savo spausdiniuose skelbė, kad josios vadai kovoja už proletariato teises, geresnį proletarių gyvenimą. Rusus pamėgdžijantieji lietuviai komunistai taip pat tvirtino, kad proletariatas jiems labiausiai rūpi. Kai paaiškėjo, kad Lietuvoje tų proletarių iš tikrųjų labai mažai tebuvo, tai tada komunistų spaudoje proletariatas buvo pakeistas į darbininką. Amerikoje komunistai dar ir šandien rašo, kad jie kovoja už darbininkų teises, bet rusų okupuotoje Lietuvoje net ir darbininkas rečiau vartojamas. Lietuvoje komunistai šandien labiau mėgsta "darbo žmonių" terminą.

Rusų okupuotoje Lietuvoje, kur jau kelintas metas eina "socialistinė statyba", padėtis gerokai pasikeitusi. Pirmiausia komunistai sakė, kad jie kovojo prieš kapitalizmą ir kapitalistus, o dabar, iš "socialistinės statybos" jau perėję į "komunistinę", privačių kapitalistų jau nebėra. Vieni buvo vietoje iššūdyti, kiti be teismo išsiųsti prievartos darbams, o tretieji pabėgo į užsienius arba, pakeitę vardus, slapstėsi kitose sovietijos teritorijose. Lietuvoje visą kapitalą, žemės ūkį ir krašto turtus perėmė valstybė. Komunistų partija tapo valstybės valdytoja. Jos nariai tapo ne tik visi turtų administratoriai, bet darbdaviai ir valstybės turtų savininkai.

Komunistai valstybės turtus naudoja ne tik tai asmeniškams savo poreikiams, bet ir partijai. Partijos nariams jie paima geriausius butus, pasirenka sveičiausią maistą, pasiskiria riebiausias pensijas. Be to, jie prisistieigė įvairiausių krautuvų, kurios pardavinėja tik tai aukštesiems partijos pareigūnams reikalingą maistą, drabužius ir kitokius reikmenis. Jie net įsteigė specialias ligonines aukštesiems partijos vadams gydyti, sanatorijas komunistų sveikatai taisyti ir specialias mokyklas komunistų vaikams mokyti. Nei vienoje kapitalistinėje valstybėje kapitalistai neturi tokių didelių privilegijų, kokias pačioje Rusijoje ir rusų okupuotoje Lietuvoje turi komunistų partijos nariai.

"Tarybų" Lietuvoje komunistų partijos nariai, tapę viso krašto kapitalų valdytojais, visai kitaip žiūri į darbo žmonių, darbininkų ir net į proletarių teises bei sunkų gyvenimą. Jeigu paskaityti komunistų partijos šandien Lietuvoje leidžiamus laikraščius, tai ten nerasi raginimų pagerinti proletarių arba darbo žmonių būklę, bet ten kalbama apie priemones darbininkams išnaudoti, privesti juos sparčiau dirbti ir tarpusavyje lenktyniauti. Komunistai patys nedirba ir nelenktyniauja, bet jie verčia

JONAS DAUGELA

Ar jau pavergtos tautos pralaimėtos?

Dar netaip senai kiekvienas šio krašto prezidentas ir net kiti, jais jūo būti laikę sau lyg pareigą būtinai savo kalbose, be visų kitų svarbiausių problemų, užsiminti ir apie bolševikų okupuotas Europos valstybes bei deti pastangas, kad toji istorinė neteisėybė anksčiau ar vėliau būtų atitaisyta. "Pavergtųjų Tautų" sąvoka yra buvusi ofi-

cialiu terminu Vakarų pasaulio politinės kalbos terminologijoje, lygiai kaip "Geležinės Uždangos", "Berlyno Gėdos Sienos" ir panašūs populiarūs išsireiškimai.

Dar vos prieš dešimtmetį kiekvienas prezidento rinkiminiais metais tiek respublikonų, tiek demokratų partijų vadovybės sušaukdavo plataus masto paderbo žmones lenktyniauti. Jie paruošia įvairiausių planų darbui spartinti, o vėliau partijos laikraščiuose ragina tuos planus galimai greičiau baigti. Praeitais metais paskelbė naują "komunistinės statybos" penkmečio planą, o šiais metais jau ragina tą penkmečio planą įvykdyti į keturis metus.

Laisvojo pasaulio darbininkai neleido komunistams ginti savo teisių. Komunistai keliuose valstybėse siūlėsi darbininkams ir talka, bet darbininkai ryžosi patys kovoti. Užtat laisvame pasaulyje darbininkai šandien daug geriau gyvena, negu Rusijoje arba rusų okupuotose kraštuose, kur komunistai "gina darbininkų reikalus". Sovietų Sąjungoje darbininkai sunkiai dirba ir gana blogesni maista, turi prastesnę aprangą ir apavą.

Jeigu komunistai norėtų, tai jie galėtų darbininkams duoti tas pačias privilegijas, kokias jie sau pasiima. Darbininkai galėtų taip gražiai apsirėdyti, kaip apsirėdo partijos centro komiteto nariai. Darbininkų veidai galėtų būti toki apvalūs, kaip komunistų partijos sekretorių arba sovietinių divizionų vadų. Darbininkams jie stengiasi galimai mažiau duoti, bet planuoja galimai daugiau iš jų ištraukti. Jie įvedė lenktynes, kad darbininkai daugiau pagamintų duonos ir maisto produktų. Bet to jiems neužtenka. Jie reikalauja, kad darbininkas daugiau gamintų, bet tuo pačiu metu ir gamybinės medžiagos taupyti. Jie planuoja įvesti tokią lenktyniavimo sistemą, kurioje darbininkas iš akmens pradėtų aliejų spausti, bet ne visuomet aliejų pajėgia išspausti.

Komunistinėje Lietuvoje naujai pradėjusi kilti partinė žvaigždė, Vilniaus universiteto ekonominių mokslų prof. M. Lola, taupymo ir darbininkų skatinimo reikalu parašė straipsnį, pavadintą "Visuomeninės gamybos efektyvumo didinimas — pagrindinis veiksnys, vystant liaudies ūkį". Jo straipsnį skaitome šiomis dienomis parvežtame partijos centro leidžiamame Komuniste. Apie aliejaus spaudimą iš akmens tas sovietinis profesorius šitaip rašo:

"Antai pagal galiojančią premijavimo sistemą, skaitant už žaliavas ir medžiagų taupymą, išmokami 8 procentai sutaupyto žaliavos ir medžiagų vertės. Praktika parodė, kad, taikant šios rūšies skatinimą, vieno darbininko paskatinimo dydis, esant maksimaliai ekonomijai, nesudaro nė vieno rublio per mėnesį. Todėl darbininkų materialinis suinteresuotumas mažinti žaliavos ir medžiagų nuostolius menkas". (Komunistas, 1971 m. lapkr. mėn., 27 psl.).

Esame tikri, kad komunistas M. Lola, rinkdamas statistikas apie darbininkams duodamą skatinimą, daugiau gavo iš valstybės išdo, negu darbininkas, išties mėnesį taupydamas medžiagas. Komunistų mokamas atlyginimas už įvairius skatinimus ir lenktyniavimus yra tikrai pasityčiojimas iš darbininkų. Komunistų partijos narys okupuotoje Lietuvoje darbininkui yra pabaisa. Komunistai išnaudoja darbininkus arčiau, negu žiauriausi kapitalistai.

vergtųjų Europos tautų spaudos ir radijo atstovų bei tautybų organizacijų vadovų konferencijas, kuriose labai noriai stengdavosi dalyvauti ir kalbas pasakyti visi žymesnieji prezidentiniai kandidatai. Jie šiose konferencijose įtikinamai padarydavo viltis žadančius pareiškimus pavergtųjų tautų išvadavimo reikalu. Kiekvienas šių kandidatų labai noriai pozuodavo fotografams drauge su šių tautybų veikėjais ir laikraštiniškais ir atidžiai sekdamo tautybų spaudos atsiliepimus.

Viena, berods, paskutiniųjų tokio didelio masto konferencijų buvo sušaukta Demokratų partijos Detroito 1959 m. Asmeniška dalyvavę joje, dar ir šandien labai gerai prisimenu visus tuos drąsius mūsų visų širdis gaivinančius viešus pareiškimus, kuriuos toje konferencijoje padarė tuometiniai kandidatai į prezidentus: Stuart Symington, Hubert Humphrey ir amžino atminimo John F. Kennedy.

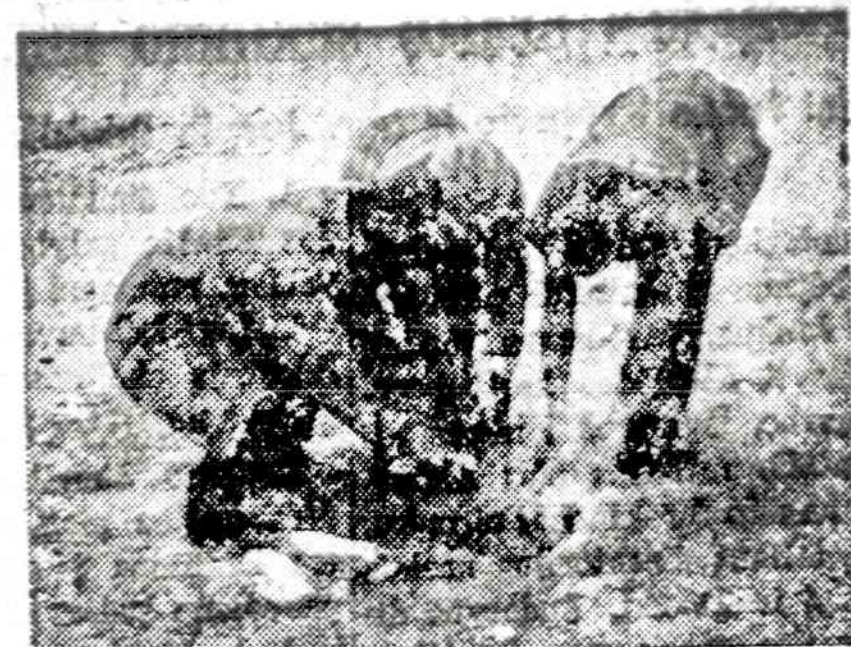
Šiais metais vėl išgyvename rinkiminės karštligės laikotarpį. Tačiau šiuo metu bendros politikų nuotaikos yra jau regimai pasikeitusios, neabejotinai yra pasikeitusi ir dabartinė JA Valstybių vyriausybės užsienio politikos kryptis, o taip pat dalinai ir šio krašto visos tautos nuotaikos.

Visa šio milžiniško ir galinogo krašto tauta yra jau užliūliuota pastovios taikos siekimo svajulių ir jos patogaus ir nerūpestinio gyvenimo viliojančiomis perspektyvomis. Visi šią taikos viziją yra pasiryžę pirkti bet kuria kaina. Kažkur jau tautos ir jos politikų sąžinės gėlmėse paskendo prezidento H. S. Trumano šūkis: "Laisvę reikia labiau mylėti už taiką".

Savaime suprantama, kad bet koks pavergtųjų tautų tragedijos prisiminimas jau savaime daugeliui vadenais neramumų bei naujų tarptautinių konfliktų grėsmė, o tos galimų neramumų ir eventualių naujų konfliktų grėsmės nebeapjėgia pakelti nei vienas šio krašto gyventojas — amerikonas. Tad ir krašto vyriausybė, ypač rinkiminiais metais, skaitydamos su šiomis tautos vidurkio nuotaukoms, net ir užsiminti nebedrįsta apie pavergtąsias tautas.

Be to, šandien JAV vyriausybės vedama pasaulinės taikos bet kuria kaina užsienio politikos kryptis pasuko šaltojo karo su bolševikiniais kraštais atšildymo kryptimi. O to atšildymo, savaime suprantama, geriausiai galima pasiekti tik bet kuria kaina mažinan Vakarų ir Rytų pasaulių tarpusavio santykių įtempimą.

Šios užsienio politikos karštligiško siekimo vedinas prezidentas Nixonas ryžosi keliauti ir į raudonąją Maskvą bei į Pekiną. Bet kurios paskutiniame metu taip gausiai sudaromos pre-

Turistų dažnai lankomas Yellowstone parkas, po šimto metų pirmą kartą atidarytas ir žiemos metu. Turistai pasiilso sušalusias rankas prie karštų šaltinių.

kybinės sutartys ir susitarimai didėle dalimi bolševikams patinka status quo, o tuo pačiu pripažįsta ir nebekeičiamu dabartinį Europos prievartą ir apgaule sudarytą politinį žemėlapi su visomis bolševikų užgrobtomis valstybinėmis ribomis.

Be to viso, JA Valstybių ir kitų demokratinių kraštų vyriausybės labai gerai žino liūdną gyvenamųjų įvykių eiga patvirtintą gyvenimo realybę, kad jeigu kuriame nors bolševikų okupuotame krašte ir pasireikštų kokios nors pastangos iš vidaus nusikratyti okupacijos jungo, tai visas Vakarų pasaulis būtų bejėgis konkrečiai jėga šias pastangas paremti. Ši Vakarų bejėgiškumą dar visai neseniai visi pastebėjo Vengrijos ir Čekoslovakijos sukilimų metais. Visas pasaulis gailiai apvertė tų kraštų tragediją ir šiurpų laisvės kovotojų likimą, bet buvo bejėgis konkrečiai pagalbėti. Ši bejėgiškumą ir kartų nusivylimą Vakarų demokratijoms savo laiku išgyveno ir Lietuvos miško broliai — laisvės kovotojai.

Ši nudienė Amerikos užsienio politika ryškiai atspindėjo ir prieš kelias savaites Washingtono sušauktoje tautybų spaudos ir radijo korespondentų konferencijoje. Panašios konferencijos syki per metus yra kviečiamos State Departamento iniciatyva. Suvažiuoja gausus būrys etninių šio krašto laikraščių leidėjų ir redaktorių bei tautybų radijo programų vedėjų. Jie išklauso oficialių State Departamento pareigūnų pranešimų ir stato įvairius jiems aktualius klausimus. Šiais metais latvių žurnalistas užklauso, kodėl yra dabartinė Amerikos užsienio politika Baltijos okupuotųjų kraštų atžvilgiu. Oficialūs užsieninių reikalų ministerio atstovai pareiškė, kad bus tęsiama užimtoji linija. O kai ukrainietis priminė, kad bolševikai laiko savo vergijoje 100 milijonų laisvės trokštančių ukrainiečių, tai tas pats atstovas pareiškė, kad bet koks Ukrainos laisvės klausimo net užsiminimas gali pagadinti JAV ir Sovietų Sąjungos tarpusavio santykius, lygiai kaip Quebeco provincijos

Revoliucija prieš save

Geras karys ir politikas Ignatio Comonport (1812—1863) buvo išrinktas Meksikos prezidentu 1855 metais. Po dviejų metų, gruodžio 19 d., jis pradėjo vadovauti sukilimui prieš save ir savo valdžią. Sukilimas pavyko ir 1858 m. vasario 5 d. jis buvo ištremtas. Mirė tremtyje. Šandien kai kurie Amerikos politikai elgiasi kaip tas Meksikos prezidentas.

Vyriausybės sudarymas

Iš pirmosios bolševikų okupacijos Lietuvoje

Paleckis pertraukė mano kalbą pastaba, kad į finansų ministerio vietą yra siūlomas gabus finansų ministerio valdininkas ir liaudininkų partijos žymus veikėjas.

Atsakiau, kad valdininko sugebėjimas gerai atlikti jam pavestą darbą visai neįrodo, kad jis bus geras finansų ministeris. Metas dabar labai sunkus nepaprastai gali būti painios darbo sąlygos, kurios pareikalas, kad šiam atsakingam darbui vadovautų prityręs žmogus, turintis ne tik mano, bet ir viso krašto patikėjimą. Sutikčiau priimti siūlomą man pareigą — faktiškai ministerio pirmininko — tik tuo atveju, jei finansų ministeriu būtų paskirtas E. Galvanauskas ar prof. Jurgutis.

Paleckis pasiūlymą į Pozdniakovą, lyg klausdamas jo patarimo.

— Aš manau, kad tamsta turėtum gerai apsvarstyti pono profesorius pasiūlymą ir tik apgalvojęs duoti atsakymą — patarimą pozdniakovas.

Paleckis, pritardamas, lingavo galva.

— Gerai, po valandos kitos aš tamstai

ponas profesorius, dar šandien pranešiu savo nusistatymą šiuo klausimu, — pareiškė jis atsikeldamas.

Tuo mūsų pasikalbėjimas šį kartą pasibaigė.

Buvau tikras, kad jis nuvyko į Maskvos atstovybę tartis. Maniau, kad ten nesutiks įsileisti Galvanausko į ministerių tarybą, tokiu būdu atkris ir mano kandidatavimas, ku būčiau labai patenkintas.

Be atsitiko visai kitaip. Nepraslinko dar valanda, kai Paleckis paskambino, kad jis rado sąlygos priimtinos. Užklaustas Galvanauskas sutiko paimti finansų ministerio vietą. Tikisi, kad daugiau kliūčių nebeatsiras ir rytdieną jis galės sukviesiti pirmą naujosios vyriausybės pasitarimą.

Susirinkimas skiriamas dešimtą valandą ryto ministerio pirmininko raštinėje.

Atvykau į ministerio pirmininko raštinę anksčiau, negu buvo sutarta — apie dešimtą valandą. Mane sutiko Mašalaitis, ministerių tarybos reikalų vedėjas. Jis man papasakojo, kad Paleckis buvo čion atvykęs dar prieš aštuntą. Pasikalbėjęs su juo, Paleckis paskambinęs ir rusų atstovybė, ilgai kalbėjęsi telefonu, paskui pareikalavo automobilio ir išvyko, pažadėjęs greitai laiku grįžti.

Mašalaitis buvo pateikęs jam atsistatydinimo pareiškimą, kaip jis visuomet darydavo, ministeriui pirmininkui pasikeitus.

— Kodėl norite pasitraukti? — paklausė jį Paleckis.

— Gal neįtiksiu ponui pirmininkui, — atsakė jam Mašalaitis. — Gal turite numatę savo žmogų, tinkamesnį sau. Nenorečiau kliudyti...

— Jokių savų žmonių neturiu, — atsakė jam Paleckis. — Jei laikotės dėsnio dirbti Nepriklausomos Lietuvos labui, galite pasilikti savo vietoje...

Niekas dar tada nežinojo apie slapstus Maskvos susitarimus su Hitleriu, kurie paaiškėjo tik karui pasibaigus. Todėl, išgirdęs šį Mašalaitio pasakojimą, pagalvojau, kad Paleckis nėra susirūšęs jokiais pasidėjimais bolševikų atžvilgiu ir mano taip, kaip ir mes manome; tikisi, kad laviruodami galėsime išsilaikyti, kol pasibaigs karas, ir tuo išgelbėsime Lietuvą ir jos nepriklausomybę.

Lengviau atsikvėpia, pagalvojęs, kad Paleckio asmenyje turėsime ne priešą, bet bendramintį...

Dešimtą valandą jau buvo susirinkę beveik visi naujosios vyriausybės nariai ministerio pirmininko kambaryje. Mūsų

tarpe dar nebuvo vid. reik. ministerio M. Gedvilio ir švietimo ministerio Venclovos. Mane blogai nuteikė faktas, kad Paleckis visą laiką bėgiojo į raštinę ir iš ten, kaip man pasakė Mašalaitis, kalbėjosi su rusų atstovybe...

Vėliau pasirodė, kad Dekanozovas iš jo pareikalavo atšaukti doc. Vidmantą, numatytą susisiekti su ministru Paleckiu, matytą, mėgino prieštintis, bet pagaliau nusileido. Jis iššaukė Vidmantą į raštinę, ir tasai atgalios nebegrįžo.

Apie tai sužinojome tik vėliau, kai paklausėm Paleckį, jį vykdami į prezidentūrą priesaikos padaryti, kodėl nėra su mumis Vidmantas. Tuomet negalėjome atspėti, kuri buvo Vidmanto atšaukimo priežastis. Tai paaiškėjo tik vėliau, kai bolševikai pareikalavo perleisti jų žinion Lietuvos geležinkelius.

Nejaukus, bent man, buvo tasai pirmas suėjimas žmonių, kurie nuo šios valandos turės paimti valdžią. Sakau — paimti, ne perimti, nes jokios vyriausybės, kuri būtų turėjusi mums perduoti savo pareigas, nebuvo.

Jaučiausi, lyg kad esu pakasynose kažko brangaus ir artimo, gal nevisai dar užmerkusio akis, bet jau kovojančio su mirtimi, paskutinėje agonijoje.

Mačiau, kad ir kitų nuotaika nebuvo linksmesnė. Visi sėdėjome ir tylėjome. Vienas tik Galvanauskas mėgino visus prakalbinti, bet jutau, kad jo gyvumas buvo dirbtinis. Jis šiuo metu stengėsi laikytis, kaip žmogus, kuris moka susivaldyti ir neranda reikalo parodyti kitiems savo tikros nuotaikos...

Kiekvienas gerai suprato, kad nesame vienminčiai, vienos bendros idėjos vardu susispietę į darbą, bet atsitiktinai svetimos jėgos suvesti į vieną krūvą įvairaus įsitikinimo, o gal ir įvairių siekimų žmonės...

Visi jutome, matyti, kad nebūsime savo krašto valdytojai. Bet greičiau pastumdėliai, kai kurių likimas gal jau iš anksto nuspręstas...

Pabaiga

Skaitykite ir platinkite
Dienraštį
"NAUJIENAS"
Jos visad rašo
TEISYBE

DR. ANNA BALUNAS
AKU, AUŠY, NOSIES
IR GERKLES LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 W. 63rd STREET
Ofiso telefonas: PROSPECT 8-3229
Rezid. telefonas: WALBROOK 5-5076
Kasdien nuo 10 iki 12 val. ir
nuo 7 iki 9 val. vak. Trec. uždaryta

Rez. tel. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINE CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford
Medical Building), Tel. LU 5-6446
Pirmą ligonius pagal susitarimą
jei neatsiliepia, skambinti 3/4-9012

Telefonas: PROSPECT 8-1717
DR. S. BIEZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val: kas diena po pietų 1-3; vak. 7-9
užtat antradieniais ir penktadieniais.
Treciad. ir sekmadieniais uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: R. Epublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS
IR
DR. B. B. SEITON
INKSTŲ IR ŠLAPIMO TAKŲ
CHIRURGIJA
Telefonas: 695-0533
Fox Valley Medical Center
860 Summit St.
ROUTE 58, ELGIN, ILLINOIS

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofiso telefonas: HEMLOCK 4-3849
Rezid.: 388-2233
OFISO VALANDOS:
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais 1-7 val.
antradieniais, penktadieniais nuo 1-3, trec.
ir sekmadieniais uždarytas.

Rez.: GI 8-0873
DR. W. EISIN - EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINE CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neat-
siliepia, skambinti MI 8-0001
Ofiso telefonas: HE 4-1816 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2434 WEST 71st STREET
VALANDOS: Pirmadien., antradien., ket-
virtadien. ir penktadieniais nuo 3 iki
7 val. popiet. Ketvirtadien. ir sekmadien-
iais nuo 9 iki 11 val. ryto tik
sveikatos patarimus.
Trecadieniais uždaryta.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
KALBA LIETUVISKAI
2618 W. 71st St. — Tel. 737-6149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir
"contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta trec.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLES IR
PROSTATOS CHIRURGIJA
2456 WEST 63rd STREET
Val: antradien. nuo 1-4 po pietų.
ketvirtadien. nuo 5-7 val. vak.
Ofiso telefonas: 776-2880
Naujas rez. telefonas: 448-5545

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 West 71st St.
Tel.: 925-8296
Valandos: 2-8 val. vak. Penktadien.
10-12 ir nuo 2 iki 8 val. vak.
Sekmadieniais ir trečiadieniais
uždaryta.
Rez. tel.: WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofisas: 2452 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223
OFISO VAL.: pirm., antradien., trečiadien.
ir penkt. 2-4 ir 6-8 val. vak. Sekmadien-
iais 2-4 val. po pietų ir kitu laiku
pagal susitarimą.

V. Tumasonis, M. D., S. C.
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telefonas: HEMLOCK 4-2123
Rezid. telefonas: GIBSON 8-6195
Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei
neatsiliepia, tai telefonas: GI 6-6195

P. SILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatų - Protezų, Med. Ban-
džai. Speciali pagalba kojoms
(Arch Supports) ir t. t.
Val: 9-4 ir 6-8. Sekmadieniais 9-1
1530 West 43rd St., Chicago, Ill. 60629
Telefonas: PROSPECT 6-5084

help your
HEART FUND
help your HEART

LIETUVIAI RESPUBLIKONAI

1972 m. vasario 6 d. Illinois
Amerikos Lietuvių Respubliko-
nų Lyga surengė metinį banke-
tą Lietuvių Tautinių Namų sa-
lėje, Chicagoje. Į banketą atsi-
lankė lygos nariai, amerikiečių
respublikonų partijos nariai,
spaudos atstovai ir svečiai.

Prie kokteilių susirinkusieji
turėjo progos vieni su kitais pa-
sikalbėti, susipažinti ir pasida-
linti mintimis.

Banketą atidarė ir jam vado-
vavo dr. F. Kaunas. Jis pakvie-
tė sol. P. Ragienę sugiedoti
Amerikos ir Lietuvos himnus.

Algiiui Regiui sukalbėjus in-
vokaciją, buvo pateikta vaka-
rienė.

Po vakarienės buvo pagerbti
Lietuvių respublikonų lygai nu-
sipelnę nariai. Ilgametis lietu-
vių lygos narys, dr. S. Biežis,
buvo pakeltas į amžinuosius na-
rius. Jam sunegalavus, skirtą
įrašą įteikė jo žmonai Onai Bie-
žienei.

Į garbės pirmininkus buvo pa-
keltas J. Kimbark ir jam buvo
įteiktas posėdžių plaktukas. Jis
jau daug metų yra išrenkamas
aukštoms pareigoms Cicero
miesto savivaldybėje.

Inž. Valdas Adamkus, užimęs
aukštą poziciją taršos valymo
srityje, buvo pagerbtas, sutei-
kiant jam "Man of the Year"
vardą. Gerai paruoštoje savo
paskaitoje jis prisiminė pasku-
tinių 200 metų laikotarpį, ku-

Is Illinois lietuvių respublikonų banketo. Ponia Ona Biežienė priėmusi Dr. Stepono Biežio atžymėjimą kaip Am-
žino nario. Greta jos stovi John F. Kimbark, Lygos garbės pirmininkas ir Anatolijus Milūnas, Lygos sekretorius.
Foto V. Noreikos

met į šį kraštą atvyko pirmieji
lietuvių imigrantai. Jis išdėstė
lietuvių imigrantų judėjimą iki
šių dienų. Plačiau apibūdino
po II pasaulinio karo atsiradu-
sius tremtinius. Jo manymu,
jau laikas lietuviams įsijungti į
Amerikos politiką.

Is Clevelando buvo atvykęs
inž. R. Kudukis. Svečias yra
Clevelando mero paskirtas aukš-
tom pareigom miesto savivaldy-

bėje. Jis ragino lietuvius labiau
domėtis ir aktyviau dalyvauti
Amerikos politikoje ir rinkti-
muose.
Mening dalį atliko sol. P. Ra-
gienė. Ji savo gražiu balsu ma-
loniai nuteikė vakaro dalyvius.
Jai akompanavo muz. M. Mo-
tiekaitis.

Amerikos Lietuvių Respubli-
konų Lygai vadovauja inž.
pulk. K. Oksas. Al Bud

KARIAI KVIEČIA MINETI SUKAKTĮ

LK kūrėjų savanorių sąjun-
gos Centro Valdyba kviečia vi-
sus savanorius ir visą patrioti-
nę visuomenę dalyvauti Vasario
16 dienos minėjime, kuris įvyks
š. m. vasario mėn. 20 dieną 2
val. p. p. Auditorium teatre, 70
East Congress St., ir galimai
gausiau paremti pinigine auka
Amerikos Lietuvių Tarybą,
veiksmingai dirbančią Lietuvos
laisvinimo darbą.

Šių dienų didvyrio Simo Ku-
dirkos karžygiškoji dvasia ir
Tėvynės meilė tesujungia mus
visus į vieną ryžtingai kovojan-
tą vienetą.

LKSS Centro Valdyba

NUSIVYLĘ LATVIJOS KOMUNISTAI...

(Atkelta iš 1 psl.)

Jie rašo: "Jūs dar ne apie vis-
ką, kas vyksta pas mus, žino-
te ir todėl Jums pateikėme fak-
tus".

"Mes žinome — toliau teigia-
ma — kad Jums nelengva pa-
veikti sovietų kom. partijos va-
dus. Juk jie veikia, į jėgą atsi-
žvelgdami ir tik jėgą jie pripa-
žįsta. "Autoriai baigia šiais žo-
džiais: "Mes žinome, kad tenka
skaitytis ir su užsienio komu-
nistų partijos nuomone... Mes
nežinome, kaip būtų galima pa-
veikti Kremliaus vadus. Tačiau,
jei jie nesiliaus nedelsiant stab-
dyti tokią jų veiklą, tektų juos
be pasigallėjimo demaskuoti ir
boikotuoti, nes dabartinė jų va-
dų politika yra pragaistinga vi-
so pasaulio komunistiniam judė-
jimui". (E)
(Pastaba: Elta paskelbs dau-
giau šio Latvijos komunistų
rašto ištraukų).

"NAUJINIENOS" KIEKVIENO

DARBO ŽMOGAUS
DRAUGAS IR BICIULIS

Susirinkimų ir parengimų
PRANESIMAI

— Humboldt Parko Lietuvių Klubas
mėnesinis narių susirinkimas įvyks
trečiadienį, vasario 16 dieną 12:15 v.
p. p. Almera Simons parko svetai-
nėje, 1640 N. Drake Ave., pirmame
aukšte, 103 kambarėje. Nariai ir na-
rės prašomi atvykti ir kandidatu no-
rinčių įstoti į mūsų klubą atvesti.
Po susirinkimo visiems dalyviams bus
vašės.
W. Mankus, sek.

— Žemaitių Kultūros Klubas eilinis
narių susirinkimas įvyks trečiadienį,
vasario 16 d. 7:00 val. vak. Hollywood
svetainėje, 2417 W. 43rd St. Nariai
kviečiami atsiankyti ir aptarti klubo
bėgancius reikalus. Laikas yra užsi-
mokit savo duokles, kad neiktumėt
suspensuoti. Po susirinkimo bus vai-
šės.
Rožė Didžiagalviene, rašt.

Barkui juodukai išdaužė langus

Praeitų metų spalio mėn. 24
d. vakare Jonas Barkus savo
name, esančiame 5718 So.
Lafin St., su žmona ramiai il-
sėjosi ir stebėjo televizijos pro-
gramą. Staiga pasigirdo dide-
lis triukšmas, lyg keli perkū-
no smūgiai būtų trenkę į jų
namą. Iš išgąsčio jiedu nurie-
dėjo nuo kėdžių. Apstulbę per
langus pamatė skraidančius
juodvarnius. Viduje maišėsi
plytos ir stiklai.

Is baimės negalėjo suprasti,
kas čia vyksta. Nejaugi prasi-
dėjo karas buferinėje zonoje?
Lauko pusėje girdėjosi lauki-
niški šūkavimai ir grūmoji-
mai: "Lauk, baltieji velniai,
mes ateiname!"

— Po geros pertraukos pra-
dėjome baimingai žvalgytis ir
tikrinti kas čia įvyko? — pasa-
kojo Barkus. — Mūsų namų
visi langai išdaužyti, net nei
rėmų nelikę. Buvo ir skaudes-
nių įvykių... Ju 18-metė duk-
relė, paėmusi jai dovanotą
naują puikų dviratį, su džiaug-
mu išvyko pasivažinėti. Bet,
deja... Ji neužilgo grįžo su
ašaromis ir širdies skausmu.
Jos dviratį pagrobė juodukai.
Praeitą penktadienį ji išėjo pa-
sivaikšioti netoli savo namų
ir buvo užpulta juodukų mēr-
gačių gaujos, kurios ją sumu-
šė, suspardė, iškeikė bauriau-
siais žodžiais. Jos puolė ją kaip

įsiutusios panteros ir paliko ją
pusiau be sąmonės. Pasikun-
dus vietos policijai, buvo pa-
žarta, kol dar neužmūšė, pra-
pulti iš tos apylinkės. Su skaus-
mu širdyse tėvams ir dukrelei
reikėjo skirti, apleisti mielus
tėvelius.

Barkus skundėsi, kad jo
žmona irgi vos nebuvo užmuš-
ta. Ji buvo gatvėje apiplėšta
ir sužeista. Daugelį kartų mė-
gino šaukti policiją, bet deja,
ji patarė vykti ten, iš kur at-
vykote...

Po to, jie kreipėsi į vietos
seniūną, 15 Wardo kun. Law-
lor. Jis mielai išklaušė ir tuo-
jau nuvyko į Common Coun-
sel susirinkimą, kuriame da-
lyvavo Marquette Parko Lie-
tuvių Namų Savininkų orga-
nizacijos atstovai — pirm. Juo-
zas Bacevičius ir vicepirm.
Juozas Bagdžius. Jie visi nu-
vyko gelbėti nelaimingųjų.
Jie iššaukė 7-to distrikto poli-
ciją. Policijos pareigūnai pa-
reiškė, kad jie negali minėti
šeimai duoti specialios apsau-
gos. Po to buvo iššauktas to
distrikto komisyonierius Julius
Watson. Ir jo pareiškimas bu-
vo toks pats. Papildydamas jis
pridėjo, "kad mes neturime
pakankamai žmonių". Tuo-
met kun. Lawlor sako, kai juo
dieji daro nusikaltimus prieš
baltuosius. Apie tai jūs nenor-
ite nei girdėti, bet jei tas pats
būtų daroma prieš juodusius,
jūs tuojau duotumėte nuola-
tinę apsaugą. Jis papasakojo
keletą pavyzdžių. Viršininkui
Watsonui nesutikus duoti ap-
saugą, jam buvo pasakyta, kad
bus pasiųsta delegacija pas po-
licijos supt. James Conlisk. Tik
tuomet J. Watson pažadėjo
nuolatinę apsaugą, ir tuojau
buvo iššaukta policija. Juo-
dieji rinkosi į įvykio vietą. Jų
skaičius vis gausėjo ir gausė-
jo. Visą tai matant, net šur-
pu darėsi...

Bet, deja, minėta šeima dar
neturi ramybės. J. Barkus
šventi gintadienį savo šeimos
ir artimųjų tarpe. Staiga din-
go elektros šviesa... Jis kreipė-
si į įvairias įstaigas, bet pra-
ėjo keletas dienų, kol atgavo
šviesą savo namuose. Jonas
Barkus buvo nusprendęs gy-
venti kartu su juodaisiais bro-
lais, tačiau nebroliški jų veiks-
mai verčia Barkus išvažiuoti
iš savo namų, įsigyti prieš 18
metų.
Stasys Paltaba

GRADINSKAS

IŠPARDAVIMAS
BAIGIASI 2. 15. 72
KAINOS SUMAZINTOS NET
\$200.00
2512 W. 47 ST. — FR 6-1998
LIETUVI, EIK PAS LIETUVI!

PERKRAUSTYMAI

MOVING
Laidimai — Pilna apdrada
ZEMIA-KAINA
R. ŠERENAS
2047 W. 67th Pl. Walbrook 5-8063

MOVING

Apdrastus perkraustymas
is įvairių atstumu.
ANTANAS VILIMAS
823 West 34 Place
Tel.: FRontier 6-1882

SOPHIE BARCUS

RADIOJŲ ŠEIMOS VALANDOS
Visos programos iš WOPA,
1490 kil. A. M.

Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmą
dienio iki penktadienio 11-12
val. ryto. — Šeštadienį ir sek-
madienį nuo 8:30 iki 9:30 val.
ryto.

Tel.: HEMlock 4-2413
7139 So. MAPLEWOOD AVE.
CHICAGO, ILL. 60629

POEZIJOS VEIKALAI

Poezija — kaip pavasaris, kuris pradžioje pro tirpstantį sniegą liepia
uždaryti išskleisti mažutį žiedą, apkalso medžių sakus
zirginiais, kaip konfetėmis ir pamatą įveda į gamtos vaizdą ir garso ste-
bukus. Dramatiškai besikeičiančiuose gamtos scenovaizduose svajoja,
juokauja ir verkią poetai, pajėgdami išreikšti žodžiais jausmų ir minčių
gelmes.

- Naujienose yra gausūs pasirinkimas poezijos leidinių:
1. J. Augustaitis - Vaizdai, 126 psl. Kaina \$1.-
 2. Jurgis Baltrušaitis, ŽEMES PAKOPOS. Elegijos, giesmės, poemos.
Kūleninio formato, 157 psl. \$2.00.
 3. Butky Juozas, EILERAŠČIAI IR RASTAI. 155 psl. \$1.50.
 4. Vincas Jonikas, LYDEJAU VIESNIA VĖTROJE. Eilų rinktinė, 169
psl. Kaina \$3.00.
 5. Kleopas Jurgelionis, GLUDI - LIUDI. Lyrikos eilės, 105 psl. \$2.00
 6. Anatolijus Kairys, AUKSINE SEJA. Eilėraščiai, 88 psl. \$2.00.
 7. Nadas Rastenis, TRIJŲ ROZIŲ SVĖNTIS. Eilėraščiai, 80 psl. \$2.50
 8. Nadas Rastenis, THE FOREST OF ANYKŠČIAI, Antano Baranauko
"Anykščių Šilėlis", vertimas, 42 psl. \$2.00.
 9. Balys Rukša, UGNIES PARDAVĖJAS. Eilės, 95 psl. \$1.00.
 10. Stasys Santvaras, ATDARI LANGAI. Rinktinė lyrika, 167 psl., \$3.00.
 11. Stasys Santvaras, AUKOS TAURĖ, 5-ji knyga, 152 psl. \$2.50.
 12. Petras Sagatas, SAULĖLEIDŽIO SPINDULIUOSE. Eilėraščiai, 112 psl. \$1.00
 13. Petras Sagatas, PLAUK, MANO LAIVELI. Eilėraščiai, 112 psl. \$1.00
 14. Eugenijus Gruodis, AGUONIS IR SMELIS. Eilės, 70 psl., \$1.00.
 15. Elena Tumienė, KARALIAI IR KVENTIAI. Eilėraščiai, 80 psl. \$2.50
 16. Alfonsas Tyruolis, METU VINGIAI. Lyrikos rinktinė, 180 psl. \$3.00.
 17. Jonas Valaitis, SENOVES LIETUVIŲ DIEVAI. Mitologijos posmai,
35 psl. \$1.00.
 18. Adomas Jasas, BŪK PALAIMINTAS. Poezija, 115 psl. \$3.00.

Norėdami įsigyti šias ar kitas knygas, prašome atsiankyti į Naujiens
raštinę arba užsakyti paštu, pridėjant čekį ar piniginių orderių.

NAUJINIENOS,

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

PICKITE JAV TAUPYMO BONUS

GELININKAS
(PUTRAMENTAS)
Linksmumo arba liūdesio valandos
gražiausias gėles ir vainikėlius an-
tų papuošimui ir sezoninės
kapams gėles.
ROY R. PETRO (PUTRAMENTAS)
5525 So. Harlem Ave. — 536-1226

GUŽAUSKŲ
GELES VISOMS PROGOMS
BEVERLY HILLS GELINČIA
2443 WEST 63rd STREET
Telefonas: PR 8-0833 ir PR 8-0834

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 W. 71st Street
Telefonas: GROvehill 6-2345-6
1410 So. 50th Ave., Cicero
Telefonas: TOWNhall 3-2108-9
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS PASTATYTI

Laidotuvių Direktorai
MAŽEIKAS & EVANS
6345 SO. WESTERN AVE.
TRYS MODERNIŠKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŠINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

EUDEIKIS
SENIAUSIA IR DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI:
DOVYDAS P. GAIDAS GERALDAS F. DAIMID
4605-07 So. HERMITAGE AVENUE
Tel.: YArds 7-1741-1742
4330-34 So. CALIFORNIA AVENUE
Telefonas: LAFayette 3-0440
MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

VARIAI:
Chicago
Lietuvių
Laidotuvių
Direktorių
Associacijos
AMBULANCE
PATARNAVI-
MAS ČIENA
IR NAKTI
★
TURIME
KOPLYČIAS
VISOSE MIESTO
DALYSE

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 So. LITUANICA AVENUE. Phone: YArds 7-3401
BUTKUS - VASAITIS
1446 So. 50th Ave., Cicero, Ill. Phone: Olympic 2-1003

PETRAS BIELIŪNAS
4348 So. CALIFORNIA AVE. Phone: LAFayette 3-3572
GEORGE F. RUDMINAS
3319 So. LITUANICA AVE. Tel.: YArds 7-1133-1139

STEPONAS C. LACK IR SŪNUS
(LACKAWICZ)
2424 WEST 69th STREET REpublic 7-1213
2314 WEST 23rd PLACE Virginea 7-6672
11028 SOUTHWEST HIGHWAY, Palos Hills, Ill. 974-4410

P. J. RIDIKAS
3354 So. HALSTED STREET Phone: YArds 7-1911

LEONARD BUKAUSKAS IR SŪNUS
10821 So. MICHIGAN AVE. Phone Commodore 4-2228
649 EAST 162nd ST. Phone Commodore 4-2228
South Holland, Illinois

PRIEŠ 49 METUS BŪVO VAIDILŲ BROLIJA

Pusiaus masoniška organizacija

Šiaurinėje Chicagos dalyje (Northside) 1923 metais buvo suorganizuota panaši į masonų organizacija — lietuvių vyrų Vaidilų Brolija. Ši grupė save laikė pagoniškos Lietuvos, pagoniško ritualo simboliu.

Sumanytojas ir grupės vadovas buvo dr. A. Montvidas. Ši brolija gimė Liuosybės salėje, Wabansia Ave., kur ir kitos lietuvių tuolaikinės organizacijos susirinkimus šaukdavo, pargrindus rengdavo. Dr. A. Montvidas ir jo brolis Kazimieras Montvidas turėjo vaistinė šalia salės. Pradžioje nariai rinkdavosi Liuosybės svetainėje, bet vėliau, kai Brolija buvo nariais skaitlinga, savo susirinkimus šaukdavo Masonų (žydų) salėje prie Leavitt St.

Senas Northsidės gyventojas ir įvairių organizacijų buvęs valdybų narys, K. Cepukas, atsimena kaip prieš 49 metus veikė Vaidilų Brolija. Į tą Broliją ne kiekvienas galėjo įstoti, tiksliai išlikimui dievačio Perkūno ir Krivių Krivaičio patvirtinti vyrai. Be to, reikėjo išlaikyti ne lengvus pagoniškus bei masoniškų tradicijų egzaminus. Neišlaikę egzaminų asmuo negalėjo būti Brolijos nariu.

Kazys Cepukas savo užrašuose klausia ir atsako:

„Kasgi buvo Vaidilų Brolija? Tai senovės lietuvių tikėjimo simbolis. Dr. A. Montvidas parašė to tikėjimo statutą ir nurodė jo vykdytojus. Jie buvo: Didysis Perkūnas, Žaibas, Krivių Krivaitis ir Krivys. „Didysis Perkūnas buvo viršininkas ir tvarkė kitus valdy-

bos narius bei citinius narius. Vaidilų Brolija buvo išaugusi skaitlinga nariais organizacija. Priklausė net iš kitų miestų lietuviai. Kai prasidėjo depresija, ir ilgokai užsilešė, Brolijos bankas buvęs \$600.00 uždarė. 1934 metais ir Vaidilų Brolija paliovė gyvavusi“.

Dail, M. Šileikis ir inž. B. Simokaitis pagal Palangoje esančią senovės lietuvių ugnies garbinimo aikštę, pagaminę Vaidilų Brolijai auksą, kuriame degė „amžinoji ugnis“ Vaidilų Brolijos susirinkimuose.

Brolijos nariai turėdavo laikyti paslaptis, kas susirinkimuose būdavo nutarta. Vaidilos ruošdavo ir naktines išvykas į gamtą, tiksliai ne tokias, kokios buvo kulkų. Tose išvykose galėjo dalyvauti ir ne nariai.

Apie Vaidilų Broliją žinių yra vel. Aleko Ambrose knygoje „Chicagos Lietuvių Istorija“.

M. Š.

CICERO

Šalčiai ir susirinkimai

Užklupę šalčiai pusėtinai pakenkė organizacijų susirinkimams. Paprastai susirinkimai įvyksta mėnesio pradžioje, o kokia buvo šio mėnesio pradžia, jums tai gerai žinoma. Niekas tai nuostabaus, kad organizacijų nariai nelankė susirinkimų, pabijoję šalčių. Štai vasario 2 d. turėjo įvykti SLA 301 kuopos susirinkimas. Atsilankė vos keli nariai, tad susirinkimo neįvyko. Vadinasi, susirinkimas formaliai nebuvo atidarytas. Aiš-

ku, kad nebuvo aptarti ir organizacijos reikalai, ypač tie, kurie liečia naujų narių gavimo vaju. Vajaus pagyvinimui mes visi turime rūpintis ir talkininkauti organizatoriui, nes jis vienas nedaug ką tegali padaryti.

Raudonos Rožės Pašalpos klubo susirinkimas turėjo įvykti vasario 1 d. Ir vėl ta pati istorija: dėl siaučiančių šalčių susirinkimo nebuvo. Tačiau klubo valdyba budi ir atlieka jai pavestus darbus: sergantys nariai yra aplankomi ir ligos pašalpos išmokamos.

Ligoniai

Ligonų pas mus netrūksta. Štai jau kuris laikas serga Kazys Šimkus, buvęs Kareivių draugijos pirmininkas. Nors ir gerokai yra susilpnėjęs, bet kaip senas kareivis nepasiduoda. Niekur jis dabar nebesirodo ir serga savo namuose, dažnai savo gerų bičiulių aplankomas.

Bronys Jakaitis rimtai sunegalėjo ir turėjo vykti į ligoninę. Katrė Sriubienė pasižymėjo savo judrumu. Kaip sakoma, jos visur buvo pilna. Bet nelaboji liga tiek ją įveikė, kad jau kuris laikas jos niekur nebesimatoma. Agota Jaukšienė (Slickus) irgi nekaip jaučiasi. Labai ji apgailestauja, kad negalėjo šv. Kazimiero lietuvių kapinių sklypą savininkų susirinkime dalyvauti.

Sunegalėjusiems linkiu greit pasveikti ir sustiprėti. D.

Nenorėjo būti generolu

Laike Civilinio karo Konfederatų armijos gen. Joseph E. Johnston pašaukė Roger A. Pryor iš Petersburg, Va. į kariuomenę ir paskyrė brigados generolu, bet tasai raštu atsakė, pareikšdamas, kad „armija“ jau dabar turi per daug generolų. Tikrumoje jau reikia daugiau eilinių kareivių. Tokiu jis išbuvo iki karo pabaigos.

IŠ CHICAGOS IR APYLINKIŲ

NUZUDĘ TRIS BIZNIO PARTNERIUS

Trys Chicagos biznio įstaigos partneriai buvo nužudyti Indijoje. Nužudyti jie buvo perelti savaitės antradienį, bet jų lavonai surasti tik penktadienį. Trys nužudyti partneriai, Lawrence C. Foley, James Biederman ir Daniel Tobias, Chicagos vidurmiestyje (116 So. Michigan Ave.) operavo Lincoln Educational Institute, Inc. Tai korespondencinė mokykla, kuri nelabai seniai buvo suorganizuota ir buvo pradėjusi neblogai verstis.

Kodėl visi trys partneriai vyko į Indiją ir kas juos „lydėjo“, tai kol kas tebėra misterija. Pirmiausia buvo surastas Foley savo automobilyje, kuris stovėjo gana judrioje Gary miesto gatvėje. Automobilis, kuris buvo apsnigęs, ten išstovėjo porą dienų. Kai oras atšilo ir sniegas nuo automobilio kiek nutirpo, tai praeivis pamatė, kad jo viduje sėdi suknubęs vyras.

LIETUVIŲ VISUOMENEI CHICAGOJE

Lietuvos okupantai rusai ir saujelė lietuviškųjų komunistų naikina Lietuvos kultūrą, religiją ir mūsų tautos geriausias sūnus ir dukras. Nežiūrint sužvėrėjusio okupanto siautėjimo lietuviška siela gyva, ką liudija Lietuvos patriotų veržimasis į laisvę. Dvasios milžinas — Simas Kudirka savo geležine valia ir drąsa išjudino pasaulio apdulkėjusią sąžinę. Jo šviesus vardas garsina Lietuvos kančias laisvajame pasaulyje.

Sventai tikėdami Lietuvos valstybės laisvės atkūrimu ir kovos dėl Nepriklausomybės prasmingumu Chicagos Lietuvių Taryba maloniai kviečia Jus dalyvauti iškilmingame Vasario 16-tos minėjime 1972 metų vasario mėnesio 20 dieną 2 valandą AUDITORIUM THEATRE 70 East Congress.

Savo dalyvavimu tautos šventėje ir gausia auka remkime ALTą, dirbantį Lietuvos laisvinimo darbą.

Visos organizacijos ir pavieniai asmenys prašomi aukas siųsti Chicagos Lietuvių Tarybos išdėstymui Vladimirui Šoliūnui, 3549 West 57th Street, Chicago, Ill., 60629.

Remkite mus didžiąjame Tėvynės Laisvinimo darbe!

Aldona Indreika Vykdomoji sekretorė

Julius Pakalka Pirmininkas

Žinoma, buvo pašaukta policija. Tada paaiškėjo, kad tai Foley, kurio galva buvo persauta. Kelios valandos praėjus du Gary gyventojai prie apleisto motelio, kuris yra prie dviejų kilometrų, surado nušautus kitus partnerius, būtent Biedermaną ir Tobias. Jų galvos taip pat buvo persautos.

Tą klaidą ir siaubingą mistifikaciją pagilina dar tas faktas, kad prieš mėnesį laiko visi trys partneriai apsidraudė, kiekvienas 40,000 dolerių sumai. Mirties atveju draudimo suma turėjo būti išmokėta korespondencinei mokyklai arba apsidraudusio giminiams.

Visi trys partneriai buvo jauni vyrai, 29–30 metų amžiaus. Anksčiau du iš jų dirbo kitose korespondencinėse mokyklose. Dabar bandoma patirti, kokie jų ryšiai buvo su tomis mokyklomis. Nužudymą bando išaiškinti ne tik Gary ir Portage policija, bet ir federaliniai investigacijos agentai (FBI).

Suėmė netikrų pinigų platintojus

Iždo slapotos tarnybos pareigūnas O'Hare aerodrome suėmė Richard Ross Kinney, kurio lagamine buvo fiktivių dešimčių 137,000 dolerių sumai. Kiek žinoma, tie fiktivių pinigai Chicagoje nebuvo išplatinti. Valdžios agentai taip pat suėmė Martin Eugene Schueler iš Elkhart, Ind. Pas jį surasta fiktivių banknotų 10,000 dolerių sumai ir prietaisai netikriems pinigams gaminti.

Pastangos išgelbėti knygyną

Chicagos centrinis knygynas jau „paseno“ pasidarė per mažas: reikalinga didesnė patalpa knygoms bei kitiems spausdinimams. Jau kuris laikas svarstoma, kas daryti su tuo knygynu, kuris lyg ir atgyveno savo dienas. Vyrauja nusistatymas, kad dabartinio knygyno trobesį reikia nugriauti. Esą reikia naujo ir moderniško pastato knygynui.

Chicaga jau neteko daug idomių pastatų, kurie savo architektūra atkreipdavo meno mėgėjų dėmesį. Centrinio knygyno pastatas architektūros atžvilgiu irgi yra savotiška idomybė. Todėl kai kurių įtakingų asmenų yra daromos pastangos jį išgelbėti nuo sunaikinimo. Siūloma tad patį pastatą kiek modernizuoti ir pertvarkyti bei įsigyti prie knygyno priedinį pastatą.

TRUMPAI

— Adv. Charles P. Kal. savo laiško Southwest News — Herald laikraštyje palaiko buv. prez. Lyndon B. Johnsono mintį, kad Amerikos prezidentai būtų renkami vienam 6 metų terminui. Ta proga jis pareiškė savo nuomonę apie rinkimus, demokratijos progresą ir kitais aktualiais reikalais. Tas laiškas įdėjo korespondenciją apie Chicagos Lietuvių Tarybos ir Lietuvos Vyčių ruošiamus Nepriklausomybės šventės minėjimus su programų apžvalgomis, garbės svečiais ir tos šventės gilia prasme. Šiame numeryje taip pat yra koresp. Jarūnės Jonikaitės aprašymas Lietuvos šv. Kazimiero Kapinių sklypų savininkų susirinkimo.

— Daina Plaušiniatytė, Kely aukšt. mokyklos mokinė, dalyvavo 12-to mokyklų distrikto Mokslo ir jo vaizdinčių priemonių parodoje. Ji yra tarpe laimėjusių premijas.

— Sol. Dalia Kučėnienė pakviesta organizuoti jaunųjų meno talentų koncertą Jaunimo kongreso metu Chicagoje. Reprezentacinės įvairių sričių meno pajėgos dalyvaus iš viso pasaulio.

— Ford City Prekybos centro Sertoma klubas, 7601 So. Cicero Ave., Laisvės savaitės proga paskelbė konkursą apylinkės 8 skrybiaus mokiniams parašyti rašinėlių tema

REAL ESTATE

REAL ESTATE FOR SALE Namai, Žemė — Pardavimui

PASKOLOS PERKANT NAMUS, DAROMOS ILGIEMS TERMINAMS IR ŽEMAIS NUOSIMČIAIS MĖNESINIAIS ISSIMOKEITIMAIS

DEL VISŲ INFORMACIJŲ, KREIPKITE SI

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

PETRAS KAZANAUSKAS, Prezidentas

2212 W. Cermak Road Chicago, Ill. Virginia 7-7747

BUTŲ NUOMAVIMAS NAMŲ VALDYMAS — NOTARIATAS — VERTIMAI

[VISŲ RŪŠIŲ DRAUDIMO AGENTŪRA]

J. BACEVICIUS — BELL REALTY INCOME TAX SERVICE

6455 So. Kedzie Ave. — Prospect 8-2233

SAVININKAS PARDUODA Vakarų priemiestyje 5 didelių kambarių namą su įrengtu beismantu, 2½ masinių garažų ir daug priedų ant dvigubo kampinio sklypo gražioje vietoje. Virs \$30,000.

2035 So. 23 AVE., BROADVIEW Tel.: 345-4657

Federalinių ir valstybės pajamų mokesčių apskaičiavimas INCOME TAX Nėkilnojamo turto pirkimas - pardavimas

REAL ESTATE Parašų pildymai NOTARY PUBLIC Draudimo informacijos INSURANCE NAUJAS ADRESAS ŠIMAITIS REALTY

2951 W. 63 St. (prie Sacramento) Tel. 436-7878

A. TVERAS LAIKRODŽIAI IR BRANGYBĖS Pardavimas ir Taisymas

2646 WEST 69th STREET Tel.: Rpublic 7-1941

M. A. ŠIMKUS Real Estate, Notary Public INCOME TAX SERVICE

4259 S. Maplewood, Tel. 254-7450 Beto daromi ir liudijami vertimai, pildomi pilietybės pareiškimai ir kitoki blankai.

TERRA Brangenybės, Laikrodžiai, Dovanos visoms progoms,

3237 WEST 63rd ST., CHICAGO Tel.: 434-4660

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ ir kitus kraštus

P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

„What I can do to promote love of Our Country“. Paskirtos 5 premijos. Rašinėlius su žiniomis apie save ir mokyklą reikia pristatyti iki vasario 15 d. Praeitais metais panašaus konkurso laimėtojų tarpe buvo viena lietuvaitė.

— Toronto Lietuvių Namų administracija, 1573 Bloor St. W. Toronto 9, Ont., Canada, užsakė savo skaityklai Naujienas.

— Vienas skaitytojas iš Marquette Parko apylinkės, mokėdomos už prenumeratą rašo: „Naujienas skaitau nuo atžaidimo į Ameriką. Bridgeporte pirkdavau kioske. Persikėles į Marquette Parką, prenumeruoju. Prenumeruoju ke holišką laikraštį, bet mano žmona ir aš pirmiausia imame į rankas Naujienas, o paskui kitus laikraščius. Gyvuokite Naujienos ir toliau“.

— Dalia Šimoliūnienė, Detroit, Mich., aktorė ir režisierė, sutiko rūpintis teatro spektakliais Jaunimo Kongreso metu.

★ Paieškoma Irena Sinienė, velionio Jono Montvilos seserė. Prašau atsilipti ją pačią arba ją pažinusį. Prašome rašyti Kaune gyvenusiai Marijai Pargaliauskienei, 388 Quebec Ave., Toronto 161, Ont., Canada. (Sk)

LAIMINGI NAMAI

TIKRAI 1½ AUKSTO 2 butų mūras 20 metų, 2 auto garažas. Gazu beboard šildymas. Gražus, sausas įrengtas beismantas. Marquette Parke. — \$35,000.

10 BUTŲ MŪRAS, apie \$14,500 nuomos, Marquette Parke. Kaina \$74,700. Investuokite pelningai ir saugiai.

12 METŲ 2 butų geriausias mūro namas, 2 atskiri šildymai, 2 auto garažas, pačiame Marquette Parke. — \$37,700.

SVIESUS 2 BUTŲ 11 metų mūras, naujas garažas su elektr. durim, azuol medis, alumi. langai, nauji karpetai, 2 radiant šildymai, sveiki oro vėsinimai, sausas — aukštas beismantas, prie pat Marquette Parko. \$44,900.

DIDELIS 6 kambarių mūras. Modernus 2 auto garažas, kabinėtų virtuvė, gazu šildymas. Puikus namas gyventi Marquette Parke. \$22,500.

2 BUTŲ MŪRAS arti bažnyčios ir mokyklų, 3 kamb. sausas beismantas, 2 auto garažas, \$29,000.

ZEMES — 30 bėdų su garažu prie pat parko. \$10,400.

Valdis Real Estate

7051 So. Washenaw Ave. RE 7-7200

APYNAUJIS 2-ju butų gražus mūr., po 3 mieg., alumin. langai, karštu vandeniu šiluma gazu. 2-ju autom. garažais. Gražioje vietoje prie parko. — \$40,500.

8 KAMB. MŪR., moderni virtuvė ir vonia, alumi. langai, karštu vandeniu šild. gazu. Marquette Parke. \$21,500.

APYNAUJIS 1½ aukšto mūr., alumi. langai, šiluma gazu, įrengtas rūšys. 2-ju autom. garažais. Marquette Parke. \$36,500.

GRAŽUS 4 BUTŲ mūr., alumi. langai, karštu vandeniu šild. gazu, modernios vonios. Mūr. garažas, Marquette Parke. \$32,000.

VIRS 50 PĖDŲ pločio, gražus kampinis sklypas. 2-ju butų namai. Oaklawn, Teiraukės.

LABAI GERAS 10 butų mūras, 3 automobilio mūro garažas, Marquette Parke. — Tik \$88,000.

NERIS REAL ESTATE

3009 WEST 63rd STREET

Tel.: 471-0321

BUILDERS AND CONTRACTORS

Namų Statyba ir Remontas

HEATING CONTRACTOR

Įrengiu naujus ir perstatu senus visų rūšių namų apšildymo pečius ir air-conditioning į naujus ir senus namus. Įrengiu vandens boilerius ir stogu rinas (gutters). Darbas atliekamas greit, sąžiningai ir garantuotai. Apskaičiavimai nemokamai. Turiu leidimus dirbti mieste ir užmiestyje.

DOMAS ŽUKAUSKAS

HEATING & SHEET METAL

4444 So. WESTERN AVE. CHICAGO, ILL. 60609

TEL.: VI 7-3447

A. & L. INSURANCE & REALTY

A. LAURAITIS INCOME TAX

4645 So. ASHLAND AVE. LA 3-8775

(Currency Exchange įstaigo) Pigūs automobilų draudimai.

HOME INSURANCE

Call: Frank Zapolis 3208½ W. 95th St. GA 4-8654

K. ERINGIS

CALIFORNIA SUPER SERVICE Taisomi auto motorai, stabdžiai, tune-ups ir t. t.

4824 So. CALIFORNIA AVE. CHICAGO, ILL. TEL. VI 7-9327

A. G. AUTO REBUILDERS

Čia automobiliai išlyginami ir nudažomi. Darbas atliekamas sąžiningai ir gerai, pritrausiu darbininkų. Kalnos nebrangios.

3518-24 W. 63rd Street, Chicago, Ill. TEL. — 776-5883

Anicetas Garbaciauskas, 44

Chicagos Gage Parko auditorijoje vasario 6 dieną įvyko šv. Kazimiero Lietuvių Katalikų kapinių sklypų savininkų draugijos narių metinis susirinkimas. Pavelskė matome Algį Regį, susirinkusiems skaitantį pranešimą apie praeitais metais atliktus darbus. Draugijos nariai nepatenkinti daromomis skriaudomis. Jie nutarė kreiptis į popiežių.

Foto Martyno Nagio